КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Народній часопис для Ґенерал-Ґубернаторства

Ч. 40. Краків, 19. травня 1940. Рік І.

„Krakauer Nachrichten“
Ukrainische Volkszeitung
für das
General-Gouvernement

Adresse:
„Krakauer Nachrichten“
KRAKAU
Orzeszkowagasse 7. II.

10 сот.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно 3 зол. 50 сот.
чвертьрічно 10 зол. 50 сот.
піврічно 20 золотих
річно 40 золотих
Курс 1 нім. марки 2 зол.

ТЕЛЕФОНИ:
Редакції 104-81
Адміністрації 230-39
Дирекції 137-42

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

Німецьке військо в Гаазі

ФРАНЦУСЬКИЙ ПРОТИНАСТУП БІЛЯ СЕДАНУ ВІДБИТО

= Кватира начального вожда, 16. 5. — Начальна команда німецької армії повідомляє: В ГОЛЯНДІЇ, ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ ПРО ЗДАЧУ, НІМЕЦЬКЕ ВІЙСЬКО ВВІЙШЛО ДО ГААГИ ТА АМСТЕРДАМУ.

В Бельгії, в твердині Антверпії, в укріпленім становищі Діль і в твердині Намюр ворог приготовився до бою. НА ПОЛУДНЕВИЙ ЗАХІД ВІД НАМЮР НІМЕЦЬКІ ДИВІЗІЇ ПРОДОВЖУВАЛИ НАСТУП НА ЗАХІДНЬОМУ БЕРЕЗІ РІКИ МАС І РОЗБИЛИ ПРИ ЦЬОМУ НАНОВО ФРАНЦУСЬКІ ПАНЦИРНІ ЧАСТИНИ. НА ПОЛУДНЕ ВІД СЕДАНУ ФРАНЦУСЬКИЙ ПРОТИНАСТУП ПЕРЕВЕДЕНИЙ З ДОПОМОГОЮ НАЙВАЖЧИХ ПОВЗІВ, ВІДБИТО. Притому кілька найважчих повзів знищено. Між Мозелею і Реном пересунулись вперед німецькі становища на захід від Саарсвятеругу і біля Лявтербурґу.

Німецькі літаки атакували 15. травня ц. р. скріпленими силами ворожі частини та їх получення. Маршові кольони і сконцентровані частини розбито, численні ворожі позиції знищено цільними бомбами. НАД БОЄВИЩЕМ СУХОПУТНОЇ АРМІЇ ЗІСТРІЛЕНО В ПОВІТРЯНИХ БОЯХ 46 ВОРОЖИХ ЛІТАКІВ, ПРОТИЛЕТУНСЬКА АРТИЛЕРІЯ ЗІСТРІЛИЛА ДВА ЛІТАКИ. В атаках на ворожі летунські майдани знищено на землі багато літаків. ТОЧНО УСТІЙНЕНИЙ СПИСОК ВТРАТ ВОРОГА ДНЯ 15. ТРАВНЯ ОБІЙМАЄ 98 ЛІТАКІВ. 18 німецьких літаків пропало.

На морю на голяндському й бельгійському побережжю німецькі літаки затопили бомбами два контрторпедовці, три торговельні кораблі, між ними один корабель 12.000 тон містоти і важко ушкодили два контрторпедовці та чотири торговельні кораблі. Німецький підводний човен сторпедував один ворожий нафтовий та один торговельний корабель.

Також останньої ночі ворожі літаки переводили налети на західню Німеччину. Вони скинули при цьому безпляново якусь кількість бомб, що заподіяли незначні матеріяльні шкоди і вбили та ранили декілька цивільних осіб. Мілітарних обєктів не атакували.

Німецькі частини в Нарвіку відбили новий наступ ворога з важкими для нього втратами. Висунені на північ від Нарвіку передні стежі згідно з наказом сконцентрувалися.

Німецькі літаки нищать ворожі кораблі

= Берлін, 17. 5. — Додаткові повідомлення начальної команди німецької армії потверджують, що втрати ворога на морі в середу є значно більші ніж це подали комунікати з четверга. Досі зголошено, що затоплено два контрторпедовці і три торговельні кораблі та важко ушкоджено два контрторпедовці і чотири торговельні кораблі. Між трьома затопленими торговельними кораблями був навантажений транспортовий корабель 10.000 тон містоти.

Крім цього німецькі літаки завдали ще ворогові такі втрати: На Північному Морю затопили один підводний човен на голяндському побережжю, при північному виїзді з каналу затопили один транспортовий корабель 32.000 тон містоти й один транспортовий корабель 5.000 тон містоти та важко ушкодили бомбами середнього і важкого калібру один кружляк, один контрторпедовець і один торговельний корабель 5.400 тон містоти. На морю біля Нарвіку німецькі летуни викликали бомбами пожежі на одному транспортовому кораблі 18.000 тон містоти і на одному торговельному кораблі 1.500 тон містоти.

Тим самим загальні втрати ворога на морю дня 15. травня сягають до 100.000 тон містоти военних і торговельних кораблів, в чому зовсім знищено кораблів на 55.000 тон містоти.

—o—

Положення Франції дуже грізне

= Женева, 17. 5. — В понеділок пополудні, а саме між год. 15.35 і 15.50 радив у Парижі французький кабінет. Премієр Поль Рейно в короткій промові заявив, що положення Франції грізне, як ніколи досі. Тому треба зібрати всі сили, щоби встоятися в боротьбі. Дальше Рейо накликував усіх послів забути старі партійні спори і заявився проти переведення дискусії. Після вшанування хоробрости французьких вояків президентом кабінету Еріо, кабінет закінчив своє засідання.

Меморіял през. Рузвельта до Мусолінія

= Рим, 17. 5. — Американський амбасадор в Римі Віліям Філіпс вручив італійському міністрові закордонних справ ґр. Чіяно меморіял американського президента Рузвельта до Мусолінія. Ґр. Чіяно передав меморіял у четвер 16. травня ц. р. Мусолінієві. Американська преса запевняє, що президент Рузвельт звернувся в тому меморіялі до Мусолінія з покликом, щоб Італія задержала нетральність і не вмішувалася у війну.

Італійський уряд не зайняв досі до меморіялу ніякого становища. Італійська преса злегковажила собі зовсім цілу ту справу.

„Що рука людська збудує — те й збурить“

Краків, 16. травня 1940.

Німецький таран на Заході валить нестримно вперед. З години на годину нові досягнення, нові окремі звідомлення.. Світ вирячив із подиву очі. Громи відголосу від зудару велетнів розкочуються щораз дальше стрясаючи у жахливих судорогах основами західних потуг, що їм і не снилось про такий нечайний удар. Загородивши себе залізобетоном, непрохідною мережею заборол з вагітними панцирами та змеханізованою противобороною — західні держави дождали іншої розвязки: аж до краю виснажений бльокадою противник проситиме пощади.

Та непереможна німецька армія і ті, що нею верховодять, постарались про те, щоб союзники прочунявшись від зимового мрійливого сну не то опритомніли, але й від жаху стратили віддих.

Удар прийшов, що правда, саме в тому місці, де барикада проти нього була найсильніша і де по всіх правилах стратегії можна б було його надіятися. Та разом із ним прийшло й велике розчарування. Надійна твердиня Літтіх (Ліеж), зокрема її наймодерніше устаткований причілок не видержав спроб нової тактики. Незрівнане німецьке летунство у своєму очайдушному випаді доконало таких чудес, що їх ніхто із тактиків та стратеґів не міг передбачити. Там, де не вспіли діяти гармати ні повзи — там рішали бомбомети, а зокрема летунські спадуни т. зв. „Фальшірмеґерн“.

Цим разом здійснилися слова великого українського полководця Богдана Хмельницького, який оглядаючи твердиню Кодак, збудовану славним інжінером Бопляном, сказав, що „немає такої речі, яку б людська рука могла збудувати, а не могла збурити“.

Форт Ебен-Емаель важливий причілок оборони переходів через ріку Мас не міг устоятись. Його відпір, розчислюваний може на довгі місяці, а то й роки, не видержав навіть кількох днів.

І так з переходом ріки Мас та захопленням Ебен-Емаель, Ліеж, наймогутніша твердиня в Европі, насторожена проти випаду німецьких сил на захід, втратила свою вагу, не маючи змоги вдержати приливу і тієї хвилі німецьких сил, що перевалилися крізь цю запору. Ліеж здався. Оборонні острови, поодинокі його форти, зокрема на полудневому сході, залишилися позаду без суттєвого значіння. Німецький нестримний вал перекочується вперед й торощить кожну стрічну запору. Бельґійські та французько-анґлійські війська силкуються на крилові протиударн від заходу в напрямі на пол. схід і з полудня на північ, удовж ріки Мас. Та це надто оклепані підходи тактики, що всякому, хто бодай трохи визнається у тій ділянці, впадають у очі.

Німецька тактика випробувана в польському та норвежському поході давно махнула рукою на всі ці перестарілі підходи. Удари ніби залізним клином, що торощать кожний відзамок, не зважають на крилові

противнаступи. Сильна панцирна зброя дзьобом своїм розчавлює головні скупчення ворожих сил, літаки бють по задах і запіллю, співділаючи в беапосередніх діях.

І в тому випадку виявилась ця тактика незрівнаною. Вона не дає противникові набрати віддиху, розколює його сили, рве звязки, а в міру щораз більшого розгону наводить жахливу паніку й метушню.

Щоб рятувати положення французи кинули у противнаступ цілу панцирну дивізію. На північ від Намюр прийшло до першого великого зудару панцирної новітньої зброї. Надії союзників спинити німецький таран і тим разом присли. Німецький сталевий дзюб виявив більшу снагу і міць. Ціла ворожа панцирна батава розторощена, у нівець пішли всі зусилля. Чоловий німецький удар, у напрямі на Захід, не зазнав і тут стриму. Наступ продовжується вперед туди, до недалеких уже брам столичного города Бельгії, Брюселі.

А на полудні, між Намюр і Жеве перейшли німецькі війська Мас. Недалечко Жеве історичний Седан... Там саме проломано оборонні заборола лівого крила лінії Мажіно...

На добавок Голяндія, не маючи сил устоятись, по кількох днях спротиву зложила зброю. І їй не помогли модерні бетонові запори — ні вали, ні навіть водні тами. Бо немає на світі нездобутої твердині: „Що людська рука збудує, те й збурить".

Л. Л.

Гітлер до вояків голяндського фронту

= Кватира начального вожда, 15. 5. — Фірер і верховод всіх німецьких збройних сил висловив воякам, учасникам боїв в Голяндії, летунам і допомічним частинам СС таке признання:

„Вояки голяндського боєвища!

В пяти днях вашого наступу на сильну, добре підготовану армію, що за перешкодами здавалося до нездобуття і мілітарними укріпленнями завзято боронилася, ви обезвладнили її летунські сили і змусили її вкінці до здачі. Доконали ви подвигу, одинокого в свойому роді. Його мілітарне значіння оцінить належно майбутність.

Тільки завдяки вашій взірцевій співпраці, добрій команді та хоробрій поставі воєцтва, зокрема завдяки героїчній участі відважних в обличчі смерти спадунів і летунських десантів був можливий цей успіх.

В імені німецького народу висловлюю Вам подяку, а мій подив

АДОЛЬФ ГІТЛЕР."

Німецькі війська в столиці Голяндії

= Берлін, 16. 5. — Начальна команда німецької армії подає: В СЕРЕДУ В 11. ГОД. НАЧАЛЬНИЙ КОМАНДАНТ НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК І НАЧАЛЬНИЙ КОМАНДАНТ ГОЛЯНДСЬКОЇ АРМІЇ ТА ФЛЬОТИ ПІДПИСАЛИ КАПІТУЛЯЦІЙНУ УМОВУ.

= Амстердам, 16. 5. — ГОЛЯНДСЬКЕ РАДІО ГІЛЬВЕРЗУМ ПОДАЛО В СЕРЕДУ В ПОЛУДНЕ, ЩО НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА УВІЙШЛИ В СЕРЕДУ РАНО В ГОД. 5,30 В ГОЛЯНДСЬКУ СТОЛИЦЮ ҐАҐУ.

—o—

Продовження лінії Мажіно проломане

= Кватира начального вожда, 15. 5. — Начальна команда німецької армії повідомляє: Укріплена Голяндія супроти безнадійних змагань із непереможним наступом німецьких сухопутніх і повітряних військ — зложила зброю. В Бельгії німецькі дивізії осягнули в гострому наступі за уступаючим ворогом становища Діль. Між Намюр і Жіве здобуто на широкому фронті перехід через Мас. ПРОТИНАСТУП ФРАНЦУЗІВ З ДОПОМОГОЮ ПАНЦИРНОЇ ЗБРОЇ НА ЗАХІДНЬОМУ БЕРЕЗІ РІКИ ВІДБИТО. Німецькі ескадри боєвих і бомбових літаків прийняли в тому бою участь знищивши велике число панцирних возів, повзів і авт. БІЛЯ ПЕРЕХОДУ ЧЕРЕЗ РІКУ МАС В ОКОЛИЦЯХ СЕДАНУ, В НАЙТІСНІШІЙ СПІВПРАЦІ З ЛЕТУНСТВОМ ПРОЛОМАНО ФРАНЦУСЬКИЙ ОБОРОННИЙ ВАЛ, ЛІНІЮ МАЖІНО В ЇЇ ПІВНІЧНО-ЗАХІДНЬОМУ ПРОДОВЖЕННІ. Також тут заломився французький протинаступ з величезними втратами. В наступі на саарському фронті поручник одного піхотного полку, Ганс Шене, визначився разом зі своїм відділом очайдушною відвагою при добуванні одної важної ворожої позиції на полудні від Пірмазен.

Головним завданням німецьких летунських дій у вчорашньому дні було, в наступі за уступаючими частинами ворога, нищити його транспортові дороги й залізничні двірці. Противник намагався перешкодити німецьким боєвим діям сильними летунськими ескадрами. Їх відбито з великими втратами для ворога без ніякого обмеження свободи наших акцій у повітрі.

Зістрілено тільки в одному місці понад 76 британських і французьких, боєвих і мисливських літаків. Підсумки ворожих втрат з 14. 5. обіймають понад 200 літаків, з чого 170 зістрілено в повітряних боях, 17 протилетунською артилерією, решту знищено на землі, 35 власних літаків не вернулося до своїх баз.

Стежні літаки біля голяндських берегів мали великі осяги. Бомби знищили 2 кружляки і один контрторпедовець, важко ушкодили один дальший кружляк, знищили один торговельний корабель 29.000 тон містоти і два транспортові кораблі.

Оборонні бої в Нарвіку тривають дальше.

Велике зацікавлення Голяндськими Індіями

= Токіо, 16. 5. — Доля Голяндських Індій після втечі голяндського уряду до Анґлії лежить більше в анґлійських ніж голяндських руках. Так писав в середу японський щоденник »Йоміюрі«. Щоденник жадає, щоб Анґлія не зважаючи на зміну положення трималася своїх ґарантій про вдержання істнуючого стану в Голяндських Індіях.

Японська преса починає щораз гостріше домагатися конкретних, чинних заходів для забезпеки японських інтересів у Голяндських Індіях. Це тим більше конечне, що зростаючий протияпонський рух у Голяндських Індіях міг би перекинутися до Китаю.

—o—

Два форти твердині Намюр у німецьких руках

В боях біля твердинь на полудні і сході від Лїттіх ще 13. 5. впали на західньому березі ріки Мас форти Лянтен і Люсієн. — Форт Танкремон - Пепінстер після обстрілювання його важкою ар[illegible]илерією застановив вогонь. Здобуто також два форти твердині Намюр.

—o—

З життя українців у Варшаві

В неділю 21. квітня ц. р. в год. 16-ій проф. Огієнко виголосив в клюбовій салі Українського Комітету перший свій виклад на церковно-релігійну тему: »Як українську церкву забрала Москва?« Невеличка саля була переповнена українськими слухачами. Короткими і дуже змістовними словами розповів проф. Огієнко історію української церкви, починаючи від ап. Адрея Первозваного, аж до останніх днів, на підставі літописних та етнографічних документів. доказуючи, що українська церква — **була цілком самостійною.** Щойно в 1686 році, після Переяславського договору та знищення української державности, силою та зрадливим підступом присвоїли собі північні сусіди нашу церковно - релігійну культуру.

Як доказ **цілковитої окремішности української** церкви проф. Огієнко порівняв сам єрархальний устрій: українська церква мала свою соборноправність і повну незалежність від держави. Натомість церква північного сусіда зі своєю синодально-правністю була звичайною, аґентурою царя. В українській церкві духовенство виборне, там призначене згори. Залежність української церкви від східніх патріярхів була тільки канонічного характеру. Натом[illegible] патріярхи півночі підпорядкували собі київську митрополію під кожним оглядом.

Поза тим проф. Огієнко довше зупинився на польсько-католицьких переслідуваннях української церкви. Одночасно підкреслив той момент, що релігія в той час означала те саме, що сьогодні — національність. І з тих оглядів для українського народу церква це чинник дуже великої ваги — „як не буде нашої церкви, не буде й української нації".

Безпосередньо по викладі проф. Огієнка — т-во українських артистів у Варшаві відограло драму на 5 дій »Душогуби« Тогобочного. Гра перейшла успішно. Треба сказати, що наші театральні артисти — це каста якихсь фанатичних сектантів сцени і рідної культури. Не мають буквально нічогісінько і... грають. Ні салі. Ні сцени. Ні реквізитів. Нема навіть підручника до штуки! »Душогуби« йшли — без підручника, з памяті. »Комбіновано«. І пройшло з таким успіхом. Коли взяти під увагу, що варшавська трупа, це »моряки« з кількох »розбитих кораблів«, то стане ясно, що ті люди — справжні артисти.

В »Душогубах« проявила незвичайний артизм пані Якушкова в ролі свекрухи. Пара артистів Герасименко, доказала, що їм не страшна кожна роля. А Семен Якушко показав, що потрапить не тільки »плакати«, але й »сміятися« та давати виставу без підручника.

Так. Треба бути в душі артистом. Самі на плечах наносили дощок, збудували сценку. Самі десь позичають по хатах реквізити. Малюють декорації. Бігають. Стараються, аби тільки — щось поставити. Це не забава а добровільна важка служба рідній культурі.

—o—

З життя українців у Закопанім

Ще в березні ц. р. відбулися перші загальні збори Українського Допомогового Комітету в Закопанім, на яких обрано таку управу Комітету: пп. Андрій Романик — голова, Володимир Горонович — заступник голови, Юрій Сопко — секретар, Микола Танчук — заступник секретаря, Іван Савка — скарбник, Розалія Думарадська — заступниця скарбника. Вибрана управа енерґійно працює не тільки над допомогою, але й звернула головну увагу на доповнення знання. З цією метою влаштувала цілу низку викладів. За цей час відбувся реферат про життя і творчість Шевченка і 7 рефератів з рідної історії. Реферати були добре опрацьовані, гарно виголошені й з великою увагою вислухані. Крім того відбулися 2 рази загальні збори. Треба сподіватись, що управа, яка енерґійно працює над поглибленням орґанізаційної і культурно-освітньої роботи, зуміє побороти всі труднощі і створить у Закопанім одну міцно зорґанізовану, ідейну і карну українську родину.

—o—

Балигород працює

Село Тісна було за часів Польщі одним з польонізаційних осередків б. ліського повіту. На щастя від війни багато змінилося. До села прийшов учитель українець. Зорґанізовано школу, яку енерґійний учитель поставив на високому рівні. Дальше засновано кооперативу, що є найкращою в околиці. Крім того учитель заложив чит. »Просвіти« і драм. гурток та зачав приготовляти виставу. Дн 5. травня ц. р. відіграно траґікомедію в 3-ох діях »Де чорт нічого не вдіє, там бабу посіє«, що мала великий успіх. Салю виповнило місцеве населення і військо. Слід згадати, що аматори з Тісної виступали перший раз на сцені з українською виставою. Раніше відбулися два свята при участи шкільної молоді та величаве свято в честь Т. Шевченка.

Працю веде енерґійний учитель Іван Набала зі свідомими селянами.

—o—

За унормування відносин Православної Церкви

VI*)

Розвал б. Польщі у вересні 1939 р. потягнув за собою й розвал Автокефальної Православної Церкви на її дотеперішніх землях. Поділ сфери інтересів між Велико Німеччиною та Совітами, причому до Совітів відпала величезна більшість вірних Православної Церкви колишньої польської держави, викликав потребу нового унормування відносин Прав. Церкви. У статті »Правні основи Православної Церкви« на землях Ген. Ґубернаторства (гл. »К. В.« ч. 33) старалися ми доказати, що військово-воєнні й державно-політичні події з осени м. р. самі собою не перекреслили ще зовсім самої автокефалії Православної Церкви в колишній Польщі. Законно-канонічно істнує вона і на зайнятих тепер областях, але супроти відомих фактів потребує негайної коректури і в майбутности створення нової Автокефальної Церкви на тих землях, що остаточно будуть обняті після формального закінчення війни кордонами одної держави. Це випливає з того факту, що Православна Церква не творить орґанізаційно одної екуменічної цілости, як це є у Католицькій Церкві, але розпадається на численні, нераз зовсім дрібні ґрупи, від себе зовсім незалежні і вповні самостійні, майже зправила пристосовані до меж одної держави, як що йде мова про осілу ґрупу.

Такий правний і фактичний стан відбився відгомоном і на першому Холмському Церковному Зїзді з 5 листопада 1939 р. Зїзд у своїх згаданих постановах вийшов з того погляду, що головою Православної Церкви в церковно-канонічному розумінні та епархіяльним епископом Холмщини і Підляшшя є митрополит Діонізій, підкреслюючи потребу віднови холмської епископії, хоч виразно не зазначено конечности реактивування самостійности холмської православної епархії, яку скасував щойно польський уряд і то виключно з національно-політичних причин. За те — як це сказано вже в останній статті — зазначено недвозначно національний український характер в окремій постанові Зїзду щодо української вимови богослужбового церковно-словянського тексту. Не торкнено там теж і майбутнього національного складу церковної єрархії і в цьому напрямку не висказано ніякого окремого домагання для забезпеки українського характеру щодо особового складу церковної верхівки.

Щоб перевести в життя рішення Зїзду і повідомити про них митрополита Діонізія, виїхала до Варшави окрема делеґація від Тимчасової Церковної Ради вже в початках листопада м. р. Виїхали найчільніші церковні діячі: Семен Любарський і Володимир Косоноцький, що й особисто предложили митрополитові рішення Зїзду та відбули з ним з приводу цих рішень цілу низку нарад. Делеґація просиділа у Варшаві до кінця грудня м. р. і від неї вийшла там думка створення тимчасової адміністратури для Православної Церкви Холмщини і Підляшша, для якої намітила теж кандидата в особі члена Тимчасової Церковної Ради о. Івана Левчука з Монятич на Грубешівщині. Становище митр. Діонізія у цьому часі було вже поважно захитане, а захитав його ніхто інший тільки „Русскій Комітет" з Варшави з Войцеховським у проводі, себто гурток людей, на яких майже виключно спирався митрополит Діонізій в останніх роках польської влади. Ця саме обставина була причиною, що митроп. Діонізій без зайвих застережень затвердив 16. листопада м. р. рішення холмського зїзду призначуючи адміністратором о. Левчука згідно з домаганням делеґації.

На жаль, не означено точно компетенцій цього адміністратора, що відбилося відємно на дальшому ході справ Православної Церкви Холмщини і Підляшша. Не означено і обовязків Тимчасової Церковної Ради, що у свому заложенні мала заступити варшавську консисторію. Одначе це не сталося в цілій ширині, бо варшавські церковні чинники заєдно — і досі — вмішувалися у справи Холмщини та Підляшша.

Щоб цьому запобігти, делеґація рішила виробити проект під назвою »Тимчасове положення про церковну управу Холмщини і Підляшша«. Як раз тоді настала зміна у проводі варшавської митрополії. Митрополит Діонізій письменною заявою з 22. листопада 1939 зрезиґнував зі свого уряду, передаючи керму Автокефальної Православної Церкви б. Польщі в руки архиепископа Серафима (світське прізвище Лядде, російський німець), який теж негайно приїхав до Берліна й обняв владу по Діонізієві як Metropolitantronverweser (местоблюститель«) себто хоронитель митрополичого престола. Делеґація, до якої в ріжних часах доїзджали на день-два ріжні члени Церковної Ради, як о. М. Малюжинський з Томашева, о. Кикіц, о. Мархева та Рабчук з Холму і з якою постійно співпрацював маґістер теольоґії Іван Коровицький, — навязала негайно взаємини з архиеп. Серафимом та предложила йому й обговорила з ним вище згаданий проект, зредаґований без якоїнебудь співучасти з Церковною Радою у Холмі головно о. М. Малюжинським і В. Косоноцьким. Архиеп. Серафим, що прийняв до відома істнування адміністратури і Церковної Ради у Холмі, обговорив проект з делеґацією і поробив до цього від себе ріжні застереження й внески на письмі, що їх разом з проектом переслав до Ґенерал-Ґубернаторства в Кракові. Про зміст цих застережень і внесків варшавська делеґація Церковної Ради ніколи не довідалася.

„Тимчасове положення" складається з 49-ох §§-ів, в яких поминено зовсім такі засадничі справи як віднова самостійности холмської православної епархії і забезпека українського характеру в її проводі. Сама редакція проекту хаотична, важні справи поміщено усуміш зі зовсім дрібними, взятими здебільша зі Статуту для православних парохій. Цей проект разом з письменними заввагами чи радше проти предложеннями архиепископа Серафима переслано до відділу церковних справ у Ґенерал-Ґубернаторстві, де архиеп. Серафим вияснював крім цього справу особисто. Йому йшло про те, щоб повноту влади задержати у своїх руках і в руках варшавської консисторії коштом як найбільшого звуження холмської адміністратури і Церковної Управи.

Не малу ролю в такому наставленні нового російсько-німецького керманича Православної Церкви на Холмщині і Підляшші грала і грошева сторінка. Йшло про те, щоб для Варшави витягнути як найбільше гроша, якого потребували численні члени консисторії та її урядовці, майже виключно москалі, що як галапаси бажали й дальше жити коштом нещасної холмської землі. Користування значним майном Православної Церкви та її установ у Варшаві, з якого для Холму не припало майже зовсім нічого, для них не вистарчало. Варшава забажала залишити для виключного свого вжитку прибутки, що їх дають у Православній Церкві розводові справи. Доходи з оплат від церков є дрібні і навіть у малій мірі не можуть покрити видатків, буджет вирівнюють оплати за переведення розводів і це є найголовніше джерело матеріяльної забезпеки адміністраційної церковної верхівки. Архиеп. Серафим зажадав у Кракові виразно усіх доходів з розводових справ тільки для Варшави, не журячися цілковито, з чого оплатиться адміністратуру і Церковну Управу у Холмі, які переняли на себе всю працю.

Відділ церковних справ Ґенерал-Ґубернаторства зажадав перероблення проекту »Тимчасового положення«. Церковна Рада у Холмі виготовила два проекти — один під назвою »Проект Тимчасового Внутрішнього Статуту Православної Церкви в областях (дистриктах) Люблині і Кракові«, що в 42-х §§-ах обіймає цілість устрою і другий перероблений проект „Тимчасового положення« під назвою »Проект Тимчасових Постанов щодо Православної Церкви« у люблинській области« (дистрикті) в 20-ох §§-ах.

Перший проект з обширними мотивами має на меті управильнити цілість устрою Православної Церкви на областях Ґенерал-Ґубернаторства, де мешкають суцільною масою православні вірні на зразок, як це зробили згадані вже нами президентський декрет і Внутрішний Статут з 1938 р. Основною його постановою є створення — а властиво відновлення — самостійної холмської православної епархії з осідком у Холмі з територіяльним обсягом на области Люблин і Краків. До часу, доки не обсадиться епископом створеної самостійної епархії у Холмі, завідує нею окремий адміністратор. Автокефалія істнує дальше і хоронитель митрополичого престола архиеп. Серафим залишається і на дальше головою Православної Церкви на землях Ґен. Ґубернаторства. При епископі у Холмі твориться усі потрібні установи як консисторію, церковний суд і ревізійну комісію. — Членів консисторії і ревізійної комісії вибирають епархіяльні збори, а затверджує адміністратор чи пак епископ якого теж вибирають епархіяльні збори, а затверджує компетентна німецька влада. Єпископом чи там адміністратором епархії як теж членами згаданих установ можуть бути тільки особи української народности, а українська мова має бути виключно урядовою мовою церковної влади, урядів і установ епархії.

Очевидно, цього великого проекту, що вирішує всі устроєві справи щодо майбутньої холмської епархії, не можна відразу перевести в життя і на його здійснення треба довшого часу. За те негайно треба вирішити деякі найбільше пекучі справи і до цього мав служити другий вище згаданий проект як коректура проекту делеґації. У проекті »Тимчасових постанов« приймається істнуючий нині стан з тим, що територію холмської адміністратури означуєть-

*) Гл. »Краківські Вісті« ч. 30 »Церковне питання у б. Польщі«, ч. 31 »Автокефалія у б. Польщі«, ч. 33 »Правні основи Православної Церкви«, ч. 34 »З церковної історії Холмщини й Підляшшя«, ч. 39 »Холмський Церковний Зїзд та його постанови«.

ся на цілу люблинську область, бо назва Холмщини і Підляшша не є назвою політично-адміністраційною і поза областями тих країн існують ще православні українські парохії на терені люблинської області. Означено теж точно компетенції адміністратора зі широким змістом. Адміністратор управляє Церквою при допомозі Церковної Ради, що заступає Єпархіяльні Збори до часу їх скликання. Церковну Раду (1 духовна і 1 світська особа з кожного деканату) затверджує завідуючий православною митрополією у Варшаві, як теж вибрана Радою Церковна Управа з пяти осіб, що заступає консисторію. Рада вибирає тричленну ревізійну комісію, яку затверджує адміністратор. Церковний Суд у Холмі складається з трьох духовних членів Церковної Управи. Всі члени згаданих установ мусять бути української національности і українська мова має бути виключною урядовою мовою всіх церковних установ. В обох проєктах і призначування, усування і переношування парохів належить до епископа чи пак до адміністратора в Холмі.

Ці оба проєкти Ради предложено компетентній німецькій владі у Кракові 20. березня ц. р. і 22. березня ц. р. переведено над ними основні розмови. На основі предложеного матеріялу німецька влада виготовляє свій розпорядок щодо негайного тимчасового управильнення найважніших відносин Православної Церкви у люблинській области. В неділю 19. травня відбудеться в Холмі офіціяльна передача православного собору і слід сподіватися, що десь тоді буде оголошений теж перший розпорядок влади, про який щойно згадано.

Д-р Степан Баран.

БЕЗНАСТАННІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В ІТАЛІЇ.

= Мілянo, 16. 5. — Демонстрації в Мілянo тривають дальше. У вівторок демонстранти, переважно студенти і чорні сорочки, співаючи боєві й революційні пісні підійшли під дім німецького ґенерального консуляту з бурхливими окликами на честь Гітлера, Німеччини і Мусолінія. Демонстранти вислали до ґенерального консуля делеґацію. Провідником делеґації був провідник фашистівської партійної орґанізації в Мілянo. Він разом з консулем зявився на балькoні. Демонстрація тривала годину.

Безпосередньо передтим демонстранти пробували підійти під французький консулят, одначе він був окружений сильним кордоном поліції. Демонстранти почали свистати, що було не менше вимовне як і написи на таблицях: „Туніс, Корсика, Джібуті".

—o—

Італія на Середземному морю

Події на півночі та заході відвертають звичайно увагу від півдня, хоча в політичних кругах часто доводиться почути, що рішення війни буде саме десь там на Середземному Морю, чи на Балкані. Не має сумніву, що на Середземному Морі, на Балкані нічого не може статися без Італії. Вона має повне не тільки ґеографічне право бути тим господарем Середземного Моря, тож не диво, що саме Італія питання Середземного Моря поставила а в італійській пресі, як і в заявах провідних італійських мужів, не зважаючи на щораз облесніші заяви західних великодержав, появляються щораз гостріші голоси проти Англії та Франції. І як один з англійських міністрів поставив питання »Де стоїть Італія?« то негайно йому італійська преса »ґеографічно« відповіла: »На Середземному Морі!« Це не є ознакою наче б то Італія цікавилася тільки певними частинами Середземного Моря, наприклад Балканом, чи Адріятиком, чи була тільки занепокоєна створенням англійського південно-східнього торговельного товариства напевно не з торговельними цілями — її не цікавить і та пляґа англійських военних кораблів, пливаючих перед самим носом Італії, як в себе дома. Це в дійсності рівнозначне з арештом Італії та інших країв на Середземному Морі, а ключі до нього в Ґібральтарі й Суезі держить Англія. Це розуміється знає Італія не від нині й не від учора. Проти англійсько-французької ґеґемонії на Середземному Морі, Італія розбудувала собі в повітрю нову стратеґічну систему, що вже вистарчила б на те, щоб там шахувати англійсько-французькі позиції. Під італійською загрозою з повітря, природня Мальта стратила своє значіння. Вона заледви на 90 кільометрів віддалена від Сицилії й з Сиракуз до Мальти не треба летіти більше як пів години, а дві години з Тріполісу. Напроти Єгипту, Палестини й Кипру лежить Додеканез. Італійська база на Родосі віддалена 600 кільометрів від Александрії й 550 кільометрів від Фамаґоста на Кипрі. А щодо мореплавської лінії Суез-Ґібральтар у східній частині Середземного Моря, то й вона для італійських літаків є досяжна. Остров Пантеллярія панує над східним і західним Середземним Морем. Віддаль між Сардинією й Ґібральтаром найбільший, бо 1.200 кільометрів та це для боєвого літака нині обійдеться без труду.

Цю повітряно - стратеґічну систему, скріплену підводною зброєю, розбудувала собі саме Італія, щоб таким способом здержати мілітарний натиск Англії на її життєвий простір. Вона намагалася створити там рівновагу з допомогою дипльоматичних договорів, вона від самого початку европейської війни намагається оборонити Середземне Море від натиску воюючих сторін. Замість того Англія й Франція намагалися й всіми силами дальше намагаються й ту частину Европи замінити на терен війни. Черчіль ударив колись пястуком до стола заявляючи: »Англія від століть панує над Середземним Морем. Вона не думає про те, що тепер мала б надійти хвилина, коли б мала цього володіння зректися«. Але й Італія не хоче бути наймитом на своїм подвірю, тому приготована жде: Праця і зброя — ось зміст слів Мусолінія з приводу роковин основання Риму.

—o—

ПРОТИАНҐЛІЙСЬКІ НАСТРОЇ В ІТАЛІЇ ЗРОСТАЮТЬ

= Рим, 16. 5. — Італійський міністр комунікації Вентурі виголосив у середу промову в сенаті, що була дальшим дуже важким обвинуваченням свавольних актів англійської бльокади супроти італійської торговельної фльоти. Незбитими доказами міністр підтвердив, що — від початку війни англійці задержали не менше, як 2499 італійських кораблів і забрали 15.000 мішків пошти, 759 подорожніх арештували, забрали 32.000 тон товарів, 631 кубічних метрів дерева і 20.000 балів всілякого товару.

Внаслідок бльокади італійська морська комунікація зазнала великих втрат, а вслід за цим також ціле італійське господарство. 7 італійських торговельних кораблів і 7 тягарових кораблів затонуло. 32 моряків знайшло смерть. Тож не має тут нічого дивного, що протианґлійські настрої в Італії зростають щораз більше.

—o—

Кривавий вересень
у Старосамбірщині

В Старосамбірщині після відступу польських військ і останньої розбитої дивізії, що довший час крилась в лісах, а згодом пішла в напрямі Сколього та Турки, побудували українські селяни тріюмфальні брами з відповідними написами — і ждали приходу німецьких частин, бо польські банди почали швендатись по лісах і непокоїти грабунками та підпалами українські села. Ці банди, це були рештки розбитого війська, поліцаї, КОП, »Оброна Народова« і різне шумовиння. Всюди по свідоміших селах і, очевидно, в Ст. Самборі зорґанізовано Народні Комітети та міліції. Селянство взялось з цілим розгоном та радістю до орґанізаційної праці.

Одначе радість не тривала довго! Вже другого дня, себто 15. вересня, рознеслась вістка, що більша кількість польського війська йде від Турки в напрямі Ст. Самбора і вже дійшла до Розлуча, де хвилево окопались. По дорозі роблять випади на села, грабують, палять оселі, забивають з собою свідоміших українців і либонь їх розстрілюють. Спалено свідоме українське село Жукотин, прострілено о. Конюшка, пароха в Розлучі. Селяни занепокоїлись. За слабі були ще сили українських міліцій, тільки що вчора зорґанізованих, які мали не більш від 5—10 крісів майже без набоїв, щоб могти дати належну відправу польським бандам. Тож рішено негайно звернутись за допомогою до німецького командування у Новому Самборі. В тій цілі виїхав до Самбора о. Ю. Татомир. Але німці заявили, що ці банди для них не грізні, що не маючи наказу від верховної команди не можуть зміняти маршрути, й зброї цивільному населенню не видадуть.

Села розставили стійки, але не в тій цілі, щоб здержувати ворога, а щоб — побачивши його в час повідомити село про небезпеку. Водночас, з наступом банд, поважилося польське населення у Ст. Самборі і з 14. на 15. вересня спалити 3 українські доми, кидаючи в огонь набої, щоб викликати більший переполох. З 16. на 17. у ночі рушили польські банди в напрямі Ст. Самбора. З головного шляху впадали в довколичні села, заїзджаючи передовсім на приходства і допитуючись за священиками. Але на щастя священики і найсвідоміші громадяни, повідомлювані вчас міліцією, крились по лісах та подальших селах. Арештували тільки священика з Топільниці о. Харіщака Миколу. Опісля його звільнили. **В Недільній спалили біля 30 хат і здемолювали та пограбили приходство.** Польські частини так швидко і нечайно появлялися під селами (сприяла їм у тому ніч), що деякі люди тікали під градом куль. Зо світанком віхали ляхи до Лужка Гор. Частина пішла кичерами за селом, щоб перетяти втікачам дорогу. Деякі селяни, що припізнились з утечею мусіли залягти в картоплі, чи корчах, бо кулі літали роями. Ляхи не гаючись, заїхали під приходство, обставили його кругом вояками, й ввійшли до середини, думаючи, що застануть когось із Татомирів. Службу стероризували револьверами й крісами, перекинули все горідном, зрабували що вдалось, понищили речі, потовкли посуду, розбили погруддя Шевченка та Хмельницького, порвали на куски образ »Вїзд Хмельницького до Киева«, у фортепяні порізали штиками струни. Помешкання робило враження, мов по татарському налеті! — Майже чудом спаслись перед певною смертю вже арештовані Є. Стебельська, служниця

О. КИСІЛЕВСЬКА.

Праця, що нас жде серед сільських господинь

Зразу мусимо собі зясувати, що взагалі праця наша по селах, зокрема серед жіноцтва буде куди важча й інша, як це було давніше по тому боці. Довголітня чужа влада, на одних землях і других, залишила нам в спадщині темноту. Знаю це ще з давніх моїх побувань по всіх наших землях. Ось на Волині, по вічу, де враз з мужчинами були сотки жіноцтва, не було кому роздати жіночого часопису ні альманахів Жіночої Долі, бо між жінками не було ні одної письменної. І не було це десь в глухій закутині, а в великому, гарному селі, в Кремянеччині. В часі мого побуту на Поліссі, вступала я в сотки хат, й рідко де найшла письменну жінку, якій моглаби оставити книжку чи часопис. В ліському повіті на Лемківщині, заїздила я в ряд сіл, в яких н і к о л и досі не було школи. А таких сіл і присілків на Лемківщині, на всіх чотириста, було до світової війни, до 1914 р. аж 170!

З темнотою, відсутністю організації, звичайно йдуть в парі і погані гігієнічні та господарські умовини. Правда, є села, де в хатах є доволі чистенько, але й там про раціональне відживу, значіння чистоти, світла, води, ще не мають поняття. А що й казати про ці тисячі хат де нема ще підлоги, де їдять все ще з одної миски деревляними ложками, де на подвірях не прохідні болота, нелад, де нема ще навіть грядочки коло хати? Досить сказати, що на Лемківщині, ще тепер у відомих світової слави живцях чи спортових центрах, зовсім припадково здибала я курні хати, де в найбільші морози стоять двері отвором й бухає з них дим, бо на хаті нема не то комина, а то й кагли, куди би виходив на стрих з печі дим...

Наслідком цього жахлива смертність немовлят (декуди сягає 45%!), літами не вигасає тиф (це казали мені наші лікарі), велика частина старшої дітвори заражена чахоткою, загалом поганий стан здоровля всього населення.

І господарські умовини не в кращому стані. — Навіть там, де були урядом солено оплачувані аґрономи. Через невмілу годівлю та недостачу підставових відомостей про плекання коров, на раціональне виплекання одного теляти, требаби брати молоко від двох коров... Навіть там, де є гарні умовини до цього, не наладнані молочарські справи. Птахівництво в первісному стані, городництво переважно взагалі не істнує. А була б ця ділянка дуже поплатною з огляду на велику кількість лікувальних та кліматичних літнисьскових місцевостей. — Це ж на нашій Лемківщині є широко відомі деякі дійсно світової слави живці: Криниця, Жеґестів, Романів, Іванич, Щавниця, Мушина, Пивнична й кільканадцять інших. Городовина, овочі, набіл, свіжі яйця, годована птиця могли б господиням приносити великі прибутки, коби їх вміло повести. Навіть у военному часі всі ці харчеві продукти, при недостачі всього, мали би куди більшу ціну як колинебудь досі. Ото ж всі ділянки праці на селі: загально освітна, гігієнічна, господарська а то й нова промислова стоять облогом, ожидаючи нашої роботи.

І хоча, як здавалосьби, без підготовання праця принесе напевно найкращі висліди, тому що всі ці недостачі двічі покривають інші прихильні умовини,що облекшують нам роботу. А саме: хоча без підготовання не тільки мужчини але й жіноцтво горнеться до орґанізації, прагне науки. В кожному селі маємо наше українське учительство готове помогти в усій нашій орґанізаційній, освітній та й господарській роботі. Маємо в кожному селі наше патріотичне духовенство, звикле до культ. праці на селі, якого досі на цих всіх землях майже не було. В кожному місті, а часто й на селах маємо своїх лікарів, що поможуть в оздоровленні села. А що найважніше, маємо прихильність теперішньої влади. Вона не ставить перепон в нашій освітній, культурній, господарській орґанізаційній роботі, і навпаки, йде заєдно назустріч, а вже щодо господар. ділянки, то просто вимагає її. Без ніяких перепон можемо відновлювати чи започатковувати сільсько-господарську роботу, можемо уладжувати сходини, анкети, курси. Є надія на креовання кількох господарських шкіл. Не забракне нам навіть фахових сил до цієї преважної роботи. Кількож є тут наших аґрономів, кооператорів, орґанізаторок, інструкторок, й ріжних визначних фахових сил опинилося по тому боці? Кількоє тут громадських робітників, робітниць й готової до праці для народу молоді? Треба тільки обчислити наші сили, зібрати, зорганізувати їх всіх й не тратячи даремно ні хвилини, всією парою братися до праці.

А кошта, може хто нагадає. А хтож нам дотепер будував все наше господарське, економічне життя? Чи не здвигали ми його, всупереч усім перепонам власними силами? Підставою господарської, орґанізованої праці, була наша кооперація. Вона і тут набірає щораз більшого розгону, а їй так, як і там бувало найбільше залежало на культурному, національному й господарському піднесенні села.

Маємо тут і багацько нашого купецтва, промисловців й не мало людей, що й таки гарно заробляють. Всі вони повинні причинитися до культурної й економічної розбудови нашого села. Не буде ніхто боронити нашим радам громадським призначити в своїх буджетах поважніші квоти на розбудову цієї праці на власних селах. Тому не слід боятися цієї роботи, не слід винаходити всякі перепони. Сотки літ занедбання цих країн мусимо надолужити, тому великим гріхом є марнування кожної нагоди, кожної хвилини. Ніхто не може стояти осторонь. Село жде на нас!

Наш Великдень на чужині

Робітничий табор у Ватенштедті перевів свята Воскресення Христового ось так: В год. 9.30 відслужено торжественну Службу Божу в католицькому костелі в Вольфенбіттель. Целебрував о. В. Микитюк, діяконували о. Д. Фіцко й о. Я. Мартинець. Співав хор під орудою М. Оренчука. Костел був виповнений українцями - робітниками з усіх довколичних таборів. Святочні бажання зложив всім о. В. Микитюк. У таборі в поодиноких кімнатах відбулося свячене. Дня 29. квітня ц. р. відслужено Сл. Божу в тому костелі при великій участи робітників з різних таборів.

Вечором 28. квітня ц. р. в год. 20-ій в салі табору відбувся „Вечір української пісні й танку". У програму ввійшли: І. 1) Вкраїно люба (хор), 2) Гопак (сольо), Ш и л о (танок), 3) Чумак (танок), Малецький, 4) Катерина (збірний танок), 5) Верховино (хор), 6) Ішов я вулицею (хор), 7) Їхав козак за Дунай (танок, Малецький, Головатий), 8) Козачок (сольо, Осовський). — II. 9) Гей видно село (хор, вязанка), 10) Ґонта (танок, сольо, Осовського), 11) Сонце низенько (хор), 12) Садок вишневий (хор), 13) Балет (збірний танок), 14) Ой у лузі (хор, вязанка), 15) Запорожець (збірний танок), 16) По цей бік гора (хор). — Хор, зложений з 24-ох осіб, співав під проводом М. Оренчука.

На салі було приявних коло 3.000 видців (між якими були теж і чужинці).

УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ В ДРЕЗДЕНІ

Розпорошені по широкому світі українці з незвичайним пієтизмом святкували цьогорічне Воскресення Христове. У Дрездені перебуває 47-ох українців. На Великдень о. Проскурницький відслужив торжественну Службу Божу. Підчас відправи співав на швидку руку зорґанізований хор. На Богослуженні були приявні німецькі гості, яким дуже подобався наш церковний обряд і пісні.

Вечором відбулося спільне свячене. Всі ми тут творимо одну спільну родину і працюємо для добра нашої дорогої нам справи.

о. Татомира, Ю. Головчак — одна із чоловіх лужецьких громадянок, та кілька разів ставлені під крісові дула: Пелешок Лесьо, Лазор Василь, Головчак Йосип та Лужецький Михайло. Вони всі втекли польським катам із під рук, ховаючись по хатах й лісах. Тільки один міліціонер, Головчак Василь, 19-літній юнак, що зрештою цієї ночі не повнив служби, з просоння зірвавшись, в неповному одязі, на ровері, серед свисту куль зумів передістатись до сусідніх сіл та Ст. Самбора й повідомити про польський напад й велику небезпеку. Кількох озброєних старосамбірських міліціонерів з п. Букартиком на чолі, та згаданим Головчаком В., підійшли аж до Спаса, щоб провірити ворожі сили. Обсипані кулеметними й крісовими кулями повернули в Ст. Самбір звідомити, що всякий спротив безвиглядний.

В Бусовиську скатували й розстріляли ляхи свідомого громадянина Луця Федора, а 4-ох бусівчан: українця Дмитра — 18 р., Вуцика Івана — 30 р., Іваницького Семена — 26 р., Гурина Прокопа — 24 р. замучили опісля в Розлучі. В Бусовиську здемолювали читальню, розбиваючи погруддя Шевченка й патріотичного змісту образи, та пограбували ввесь товар із кооперативи.

В Спасі вбили ляхи: Мартиняка — 69 р. і Мартиняка — 24 р.

У Тершові замучили в жорстокий спосіб 5 людей: Товарницького, Клебаника і трьох інших. **Живцем обтинали їм носи й вуха, виколювали очі, стягали шкуру з плечей та рук й ін.** — Це все факти потверджені численними свідками й наприклад в Тершові осібним протоколом.

На горі »Лаз« побіч Ст. Самбора розстріляли ляхи кількох українців (їхні прізвища мені не відомі). В Ст. Самборі ранили українського міліціонера, студ. краківської академії мистецтва, Демковича, що одначе вспів врятуватись. Старосамбірська інтеліґенція та свідоміші міщани подались автом, чи пішком у Самбір. Біля Ст. Самбора йшла німецька шоса: Стара - Сіль - Н. Самбір. Ляцькі банди заатакували німецьку стежу, та вбили майора. Внедовзі наспіли німецькі війська з Хирова й виперли ляхів не тільки з шоси Ст. Сіль - Н. Самбір, але й погнали їх далі на Турку.

З а кілька днів прочистили німці терен аж до мадярської границі.

Села знову кинулись до орґанізаційної праці. Українські міліції одержали від німецької команди дозвіл на ношення зброї, а старосамбірська окружна команда міліцій дала 61 крісів до розподілу по селах. Хоч з боку розгорощених поль. банд не було більшої небезпеки одначе треба було числитись із фактом, що все ж таки багато розбитків блукало ще по лісах і могло кожної хвилини зробити меншу, чи більшу пакість українському населенню. Для більшої безпеки в деяких свідоміших селах, як Лужок Гор., Бусовисько, Тершів розподілено більшу скількість крісів. В Лужку Гор. було міліціонерів — 50 на поготівлі — 16, крісів, — 19, набоїв — 300, й 1 ґраната. Хлопці переглядали днем довколичні гори й ліси, чи де не криються польські розбитки.

Одначе знову недовго тривала радість. Розійшлась вістка, що німці уступають за Сян. Села завмерли, безрадно опали руки. Свідомі одиниці, здавлюючи нестерпний біль, кидали дорогі рідні сторони.

о. Т.

Орати і сіяти мусимо переліг

І. ШКОЛА.

Село Босько, повіт Сянік, в малій більшості українське. До війни мало чит. »Просвіти«, але місцеві польські шовіністи раз-у-раз кидали їй колоди під ноги. Арешти свідомої нашої молоді, часті побої поліцією в Заршині (вона нині майже в тому ж складі вже тихо урядує) й інші випробувані польські способи переслідування, як здирання вишивок, заборона співати українські пісні, — все це було на порядку дня. В селі були всі польські господарські, політичні і піввійськові організації, які своїм головним завданням уважали винищити українську більшість села. На щастя надійшов радісний для нас наглий упадок зненавидженого ярма. Українські селяни витали радісно прихід переможних німецьких військ 9. вересня 1939 р. Черговий день — неділя 10. вересня 1939 р. приніс для українців Боська страшну катастрофу, якої жертвою впав місцевий український парох о. Михайло Величко та 17 селян і 7-ох поляків. Причиною катастрофи був невідомий стріл у селі.

У селі були дві польські 4-клясові школи: хлопяча і дівоча. З обох віяло ненавистю та погордою до українців. Наші діти мусіли слухати обиди рідного імени. Польські управителі навмисне звільняли наших дітей від обовязку навчання. Особливо дівоча школа під управою шовіністичних сестер Феліціянок, про яких вибрики шовінізму і неморалі можна би багато писати, — ця »святиня науки« була гніздом і кузнею ненависти до українців. Ще нині свіжо оповідають діти, як то години української мови відбували вони при копанні шкільних городів. Дівчат змушували »побожні« матечки ходити ввесь час навчання без обуви, щоб... не заболочувати »святу« долівку. Цей гніт родив у серцях українських шкільних дітей здоровий відрух самооборони. З національною гордістю оповідає маленька Цуп Любка та Шурбот Ганка, обі з IV. кляси, як вони змушувані ходити на польську релігію, втікали з неї куфали руки деспоткам Феліціянкам. Ці ховали дитячу обуву, а Любка не зломилася, не піддалася і босоніж втікла зимою додому. Не помогли нічого жалоби батьків та інспекторські комісії. Вислідом польського терору була радісна обставина, що українська дітвора не пропала для свого народу.

Нарешті 1. грудня 1939 р. отворено українську мішану школу, яку перетворено у 6-клясову. Дітей є 340. По Польщі захопила школа добрий будинок, але без шиб, вибитих при висаджуванні поляками залізничого мосту, а зі шкільного приладдя пропали крісла, дорога збірка метеликів, шкільна аптичка та все приладдя для робіт. Всі ці речі ще 2. листопада 1939 р. були у школі, а зникли, коли замешкалі у школі і в сусідстві жінки б. польського управителя і польського вчителя довідалися, що будинок займе українська школа. Оба ці поляки є нині польськими старшинами на Мадярщині. Пані Мушиньска була »презескою« польських жіночих організацій села, а нині вчителює у сусідньому селі Мимонь. Шкільний інспектор у Сяноці призначив управителем нашої школи доктора фільософії Володимира Левицького, б. старшину У.Г.А. Учителями призначено: о. Миколу Головача, Савчак Ірину, Юрчака Казимира, Анну Ривак та Богдана Ганушевського.

Велика радість огорнула нашу дітвору, коли почала вчитися в рідній мові. Доказом любови рідної школи хай послужить обставина, що незважаючи на люту зиму школа не втратила ніодного дня науки, а у великі сніговії та морози батьки возили бідно одітих дітей санками до школи. Польські шкільні підручники, а ще більше діявольський винахід лемківських читанок багато засмітили рідну мову дітвори. Одначе сьогодні по кількох місяцях важкої і завзятої праці учительства — наша дітвора є дійсно наша, говорить та пише багато краще. З метою зацікавлення та співпраці батьків зі школою управитель відбув досі шість батьківських нарад у салі місцевої читальні, на яких батьки і матері мали нагоду почути вислід науки, завваги для них і дітей та ставити свої побажання до учительства. Ці сходини стягають масово батьків, які досі не мали ні нагоди ні права бути співвиховниками своєї дітвори. — Конференцій учительства було до 1-го квітн ц. р. пять

Діти рідної школи уладили досі такі імпрези: Миколаївська вистава дня 18. грудня 1939 р.; до наших умовин перероблений дитячий вертеп у двох групах під проводом управителя школи й учителя К. Юрчака з тризубною зіркою обійшов ціле село у днях 7.—9. січня ц. р., що радісно витало своїх дітей. Вертеп зібрав 223.18 зол. на книжки для бідної дітвори. Шкільні діти деклямаціями і сценічними картинами брали участь у святі 22. січня та у святі Крут. А вже найкраще пописалася дітвора у дворазовій виставі »Слідами Тараса« в Шевченкові роковини 9. 10. березня ц. р.

З днем 1. березня ц. р. зібрав учит. Б. Ганушевський шкільний хор, що має у програмі дати: свято чорноморської фльоти, день матері й дитячу виставу. Цей учитель зорганізував дитячий пласт, що просто очарував дітвору. І не зважаючи на велику працю школярів (-ок) дітвора біжить радо до школи, вчиться добре та находить час на працю у своїх дитячих організаціях. При школі істнує шкільна дитяча кооператива, а кляси III.—VII. мають свою самоуправу з посадником і війтами у проводі. Управитель школи веде хроніку села.

Дня 2. квітня ц. р. інсп. д-р Н. Гірняк разом зі шкільним радником Вільгельмом Губером відбули візитацію школи в Боську. Найшли лад і порядок та були дуже вдоволені з осягів дітвори й учительства. Обовязком нашого проводу буде подбати, щоби тип 6-клясової школи й на далі залишився в Боську.

II. СЕЛО.

Вже на III. учительській конференції в Боську, що відбулася дня 4 січня 1940 р. управитель школи д-р Вол. Левицький розробив плян громадянської праці учительства, яке зобовязалося посвятити своє знання і працю для села. Вправді українську школу відкрито 1. грудня 1939 р., але минув місяць, заки селяни взялися радо до діяльної праці для себе на народній ниві. Три наради з батьками шкільних дітей переконали місцевих селян, що настали інші часи, коли треба здоганяти і перегнати все те, що необхідне в національному житті села.

Виголошений управителем школи святочний реферат дня 7. січня ц. р. про спомин зперед 20 літ і про польські насилля над західньою віткою українського народу, призначення нашої Лемківщини польськими окупантами на першу загладу, — започаткував працю учительства для села. Національний вертеп, що відвідав усі хати українців у днях 7.—9. I. ц. р. зрушив та отряс із остраху селян. На мистецькім вечорі української пісні і національних танків у Риманові дня 14. січня ц. р., що його майстерно влаштувала молодь с. Воробліка була вже й наша молодь. Чергового дня 15. січня ц. р. почалися вечірні сходини молоді Боська в місцевій читальні. У програму вечорів увійшли лекції рідної історії, навчання наших пісень та підготовання до імпрез. Хлопцями проводив учит. К. Юрчак, дівчатами учителька А. Ривак.

На початок пішла легша вистава »Цигани« дня 19. січня ц. р., яку відограв аматорський гурток при читальні. Пробами проводила учит. А. Ривак. У тойже день ціле село взяло зорганізовану участь в Йордані. В неділю, 21. січня ц. р., відсвятковано проголошення самостійности української держави. Програму цього святочного вечора виконали учителі, шкільні діти, мішаний хор та місцева оркестра під управою селянина Миколи Копина. Реферат про криваві змагання нашого народу за свою самостійність виголосив управитель школи.

В неділю, 28. січня ц. р., вшановано память Героїв зпід Крут. Реферат виголосив студ. Андрій Бобер, деклямували гімназійні ученики: Осип Величко та Івась Холявка. На дальшу програму складалися музичні та хорові продукції. Найкраще випала пісня »Ой Морозе, Морозенку«. Оба свята відбулися вперше в Боську. Приявні масово селяни розходилися додому, а 63.99 зол. з добровільних датків передано українській станиці в Сяноці.

Кожної неділі і свята та вечорами відбуваються голосні читання в читальні. Бібліотека позичає книжки членам, які читають радо, особливо шкільна молодь.

Дня 12. лютого ц. р. на загальних зборах вибрано до виділу читальні: головою д-ра Володимира Левицького, заступником голови Антона Теплого, секретарем Антона Бобака, скрабником Миколу Кушемка, господарем Мих. Андрица, бібліотекарем Івана Андрица і П. Бобера, а членом виділу (І-ий раз в історії Боська) Анну Андрица, членку аматор. гуртка. Відрадне явище, що з Боська ніхто не виїхав шукати »щастя«.

Дня 15. лютого ц. р. аматорський гурток читальні відіграв виставу »Заклятий Яр«. Усі аматори гарно вивязалися зі своїх роль. На виставі були приявні німецькі вояки. — Ці ж аматори дали в дні 25. лютого ц. р. вечір української пісні й танків з вибором кращих дій »Заклятого Яру« для німецьких вояків, які прийшли під проводом свого старшини. Німецькою мовою пояснив управитель школи зміст вечора, наші гагілки й їхню історію. Опісля відбулися спільні вечорниці, підчас них грала місцева музика. Це так подобалося німецьким гостям, що ще двічі улаштовували подібні вечорі.

Дня 27. лютого ц р. управитель школи закінчив тримісячний курс німецької мови для дорослих. Покінчило його 25 учасників з гарним знанням Дня 9. березня ц. р. основано в Боську кружок »Сільський Господар«, якого головою вибрано Василя Пестрака. Шевченкові роковини відсвятковано дворазовою виставкою шкільних дітей в днях 9. і 10. березня ц. р. »Слідами Тараса«, продукціями хору і деклямаціями, реферат виголосив директор школи.

Оснований колись, але недіяльний »Луг« відновив з днем 11. березня ц. р. свою працю, а на загальних зборах в дні 31. березня ц. р. вибрано головою учит. Б. Ганушевського, заступником студ. А. Бобера. Дня 16. березня ц. р. учитель Б. Ганушевський зорганізував читальняний хор, який приготовляється до вистав і свят. Дня 25. березня ц. р. польська молодь по патріотичнім казанкю в костелі напала на наших дітей і зранила одного хлопця. Дня 28. березня ц. р. учит. Ірина Савчак закінчила одномісячний курс куховарства і вишивання для дівчат, в якому взяли участь 22 учасниці, що багато доброго навчилися.

Коли до того додати приїзд зі Сянока делеґатів філій »Просвіти«, »Сільського Господаря«, Українбанку, Районової Молочарні, »Лемківського Союзу« та заповіджений приїзд представниць жіноцтва, які кожної неділі і часто в будень приїзджають зі своїми відчитами, можна сміло признати, що Босько працює повною парою.

Для відміни та розради важкої праці учительства появилася дня 1. квітня ц. р. складанка сатири, життя і буття села Боська п. н. »Несе води Вислік бистрий« під редакцією Володимира Подільського й Осипа Боського. Ця збірка дала добрий жмут сміху та викликала веселий настрій, конечний, у житті відповідальної й дільної праці українського учителя в нинішню незавидну годину змагань українського народу.

Підляшша йде вперед

Підляшшя.. Саме слово дихає чимсь рідним, дорогим. Одначе чомусь то воно було в останніх літах таким далеким, недоступним і чужим; здавалося, що ця країна на віки пропала для України, що її винародовлять, що їй до решти повалять рідні батьківські церкви і польські вандали топтатимуть своїми ногами посвячену церковну землю, заволочуватимуть церковне місце, а скривавленими руками стягатимуть бані з Божих церков. Жахлива ця брутальність не мала меж. У школах заборонено вчитися в рідній мові під найгострішими карами. Мало того, ненаситні наїздники, здається, вже й душу були б вирвали, якби караюча Божа рука не вибила їм скривавленої зброї. Цю зброю скривавили вони не на війні з противником, але в часі мира на громадянах свого »моцарства«, що платили податки, вдержували адміністрацію а за це своєю мовою по своїх хатах говорити не сміли. І народ терпів, і гнів народній в серцях зростав. Двацятьлітнє знущання не пішло на марно. Воно навчило любови свого рідного та ненависти до ворога. Війти в супроводі поліції найкраще навчили любови рідної віри й народу.

Не диво, що народ на Підляшші тепер немов удруге на світ народився. Якось важко, здається, до себе прийти. Не зважаючи на всі перепони, що їх кидають вороги на шляху поступу, народ під проводом своїх учителів та священиків проломлює зневіру, а зміцнений вірою перемоги, панування правди та світла на українських землях прямує до кращого завтра.

Як іде пляново зорганізоване життя в підляшських селах, хай послужить прикладом село Матяшівка, більського повіту. Різні впливи перехрещувалися тут і східнього і західнього сусіда. Тому й не малі тут сліди. Все таки народня свідомість з дня на день зростає, так, що вже й важко пізнати, чи це те саме село, що було перед війною. Вже й українська мова свобідно гомонить по вулицях і учитель навчає в рідній мові та коопетиву зорганізували громадяни.

Культурно-освітня праця захоплює не лише шкільну дітвору, але й старших. Ось молодь при співучасти шкільної дітвори відсвяткувала память Т. Шевченка святочним концертом та виставою в дні 29. квітня ц. р. Головно вистава »Молоді люди« залишила незатерте враження на приявних. Театральна саля була битком набита односельчанами з Матяшівки й гостями з довколишніх сел. Гру молодих аматорів переривали видці частими оплесками в містях, де народ гостро виступає проти незорганізованого життя, проти лихих провідників та жидівських пявок, кровопійців, що беруться по селах заводити свої порядки та впихають народ у багно руїни і знищення.

В життя села багато праці вкладає місцевий учитель Григор Дулин, що не жалує часу і поза школою, щоб тільки народня свідомість зростала. В його праці народ помагає громадно і навіть громадяни німецької національности допомагають українцям у їхній культурно-освітній праці. Слід теж згадати про Андрія Польца, що для вистави відступив свою хату і дуже причинився до такого гарного Шевченківського свята.

Ювилей кооперативи в Загочевю

Село Загочеве у Балигородщині належить до найсвідоміших сіл у повіті. В селі є читальня »Просвіти«, кружок »Сільського Господаря« та кооператива. За польських часів було важко працювати в цих товариствах, але селяни не подавалися, хоч який був натиск адміністраційної влади і поліції. Дня 14. травня ц. р. святкували селяни Загочевя 10-літній ювилей кооперативи, що гарно розвивається під умілим проводом. Ювилейне свято відкрив дир. Стецишин промовою, в якій підкреслив значіння кооперації для українського селянства. З черги промовляло багато промовців, з дооколичних сіл і місцевий крамар селянин Винницький та місцевий парох декан Григорович.

Слід відмітити, що жіноцтво Загочевя є дуже свідоме й вкладає чимало праці для піднесення свідомости в селі.

Збори закінчено відспіванням національного гимну. Інші села Балигородщини повинні брати приклад із праці в Загочевю.

Летунство — зброя перемоги

Від 1935-го року військові знавці не перестають вести дискусії на тему летунства та його ролі у війні. Питання зводилося до того, чи вирішення війни залежатиме від летунської зброї, чи від випробуваної клясичної, що її досі вживали. Дискусія почалася книжкою італійського ґенерала Дуета, що саме летунству приписує рішальну ролю. І цікаво, що саме батьківщина Дуета, Італія, поставлену тезу заступила. Вона доказала це абісинським походом, що його перерішило й виграло італійське летунство. Успішне пристосування летунства в абісинській війні викликало здивування й затривоження серед прихильників старих воєнних метод. Громадянська війна в Еспанії знову до деякої міри признала правду тим, що дивилися на рішальну ролю летунства. В Еспанії летунством покористувалися в рівній мірі обидві сторони, але воно не принесло остаточної переваги ні одній ні другій. Одначе хто з тих двох воєн витягнув правильні висновки, мусів рішитися бодай на те, щоб усі роди зброї щонайменше рівномірно розвивати.

Держави, що нині воюють, стояли по протилежних сторонах — хоча ще не мілітарно — вже в еспанській війні. Німеччина, що — як говорили — випробувала в Еспанії свої літаки, на основі здобутого досвіду в Еспанії, і на основі науки, що її витягнула з абісинської війни та передусім на основі своїх власних нових здобутків у летунстві, свідомо форсувала розвиток летунства. Вона вважала літак за зброю майбутнього. Знову-ж Анґлія — хоча в абісинській війні належала до противників Італії й нераз мала нагоду переконатися про перевагу італійського летунства над анґлійською фльотою — не тільки що не збільшувала розвитку свого летунства, але ще дуже часто й обмежувала його. Замість того вона протеґувала й сильно розбудовувала могутню морську фльоту в переконанні, що її фльота це найкращий рід зброї.

Який з цих поглядів правильний, це вже без сумніву докаже щойно теперішня війна. Всеж таки деякі шанси одної й другої зброї можна оцінити вже й на основі дотеперішнього ходу війни. Німецької повітряної перемоги над Польщею тут не потрібно й згадувати, бо німецькому летунству в Польщі не могла вдійсності протиставитися ніяка поважніша й небезпечніша зброя. Зате війна, що її ведуть Німеччина й Анґлія за Норвеґію і від 10. травня ц. р. за Бельґію, вже дозволяє витягнути далекойдучі висновки. Тут без сумніву обі держави покористувалися своєю кращою зброєю, що нею сподівалися осягнути найбільші успіхи: Анґлія — своєю морською фльотою, Німеччина — своїм летунством. Одначе вистане лише приглянутися спискам втрат і відразу виявляється, що німецьке летунство спричинило анґлійській фльоті більше шкоди ніж анґлійська фльота могла пошкодити німецькому летунству. Анґлія стратила коло Норвеґії кілька кружляків і поважне число нищильників, а 3-го травня ц. р. втратила один боєвий корабель. Можливо, що день 3. травня стане історичною датою в розвитку зброї майбутнього.

Одна одинока, хоч і важка бомба вистала, щоб сталевий кадовб боєвого корабля розірвати і просто розколоти його. Це без сумніву велитенський зворот у тактичному відношенні боротьби воєнних кораблів проти літаків і ніхто не заперечить, що літаки в далеко кориснішому положенні. Не тільки тому, що в тому самому часі й тими самими матеріяльними засобами, якими вибудувано один воєнний корабель, можна збудувати сотки літаків, але головно тому, що в загальному щораз більше літаків можна буде висилати проти одного корабля. Передусім небезпека одної летунської бомби поставила під знак запиту всі дотеперішні здобутки будівельно-корабельної техніки й опанцирення. Сталевий панцир боєвого корабля був давніше обчислений передусім на охорону перед стрільнами з більшого віддалення з другого корабля, отже був найсильніший по боках і на рівні води. Тимчасом бомба з літака вдаряє згори. І тому Анґлія мусіла вже змінити теж опанцирення покладу й в той спосіб перебудовано деякі давніші анґлійські воєнні кораблі. Але кожне опанцирення покладу має свої помітно вузькі межі. Слід завважити, що опанцирення вже в останніх роках значно збільшувало вагу воєнного корабля. І так наприклад панцир корабля »Жоржа V« при загальному тягарі 35.000 тон важить 14.000 тон. Опанцирення покладу можна перевести тільки коштом іншого озброєння, що знову під іншим оглядом обнизить боєву вартість корабля. Крім того ґеометричні обчислення виказують, що поверхня покладу далеко більша, ніж хоронені досі панциром боки корабля. »Жорж V« є приблизно 31 метрів широкий і 226 метрів довгий, отже легко собі уявити, скільки треба сталі вужити на те, щоб таку поверхню опанцирити тим більше, що треба одночасно будувати кілька покладових панцирів. Якби не вимірювати, то згідно з технікою будови, поклад все буде слабше опанцирений ніж боки. Для »Нельзона«, одного з новіших анґлійських воєнних кораблів відношення таке, що найсильніше місце бічного панцира сягає 36 центиметрів, а найсильніше опанцирене місце на покладі тільки 16 центиметрів. Отже бомба з літака в порівнанні зі стрільном з боку натрапляє на розмірно малий опір. Бомба німецького літака 3-го травня ц. р. пробила поклад (опанцирений) та імовірно пробилася до складу муніції, що зараз вибухла. Наслідки відомі. По кількох хвилинах з корабля залишилися ледви плями на розбурханих хвилях моря.

Втрата воєнного корабля могла стрінути анґлійську фльоту тому, бо внаслідок подій на Півночі мусіла покинути безпечне — і то не дуже — місце у своїх пристанях та виплисти на море, що тим самим підійшла під нормальний засяг німецької зброї. В таких випадках перевагу летунства вже здається можна б ствердити остаточно. Які з цього висновки, це залежить в деякій мірі і від того, чи західні держави будуть вести війну дальше так як досі, себто не рухаючися зі своєю фльотою поза свої пристані і свої територіяльні води, чи може спираючись на свою здогадну морську перевагу рішаться на велику офензивну акцію. Де така акція не наступила б, на Північному Морю чи на Середземному, воєнний корабель мусітиме встоятися в боротьбі з летунством, що по останніх подіях на півночі і коло берегів Голяндії та Бельґії ставить під знак запиту, чи анґлійська фльота відіграє свою традиційну ролю.

Шляхами німецьких перемог

„НА ЦИТАДЕЛІ ТВЕРДИНІ ЛІЄЖ МАЄ НІМЕЦЬКИЙ ПРАПОР!"

Німецький прапор на цитаделі Лієжу — це не вперше. Бо саме в серпні 1939. р. минуло 25 років, як це ж саме покоління німецького війська, що й сьогодні, кривавиться під фортами найбільш модерних бельгійських твердинь, так же бравурно вдерлося в нутро перстеня фортифікацій Лієж та на цитаделі твердині вивісило німецький військовий прапор. Минуло ледви кілька місяців від 25. роковин тієї події — німецький прапор знову має над цитаделею твердині. Піднятий ще більш бравурним і геройським та подивугідним блискавичним ударом.

Лієж (по німецьки Люттіх, по фляндськи Люік, також відоме під назвою Леодіюм) — укріплене місто при впаді ріки Урт до р. Мас, разом з трьома передмістями має приблизно 270.000 населення. Це одна з найбільш модерних і сильних (а може й найсильніша) твердинь у світі. Для ілюстрації системи укріплень тієї твердині, згадаємо про її найбільший форт Ебен Емаель, що його оце перед кількома днями (в першому дні військових операцій у Бельґії, себто 10. ц. м.) вибраний відділ німецького летунства, під командою поручника Віціґа та при стосуванні нового роду засобів нападу довів у короткому часі до такого стану, що залога форту була нездібна до дальшого спротиву й піддалася разом з командантом. Цей форт мав 8 гнізд - укріплень, що мали сталеві прикриття, грубі на 5 метрів, цілий ряд гнізд зі сталевими прикриттями грубістю 3 і 2 м., та, очевидно, з відповідними ще залізо-бетоновими пісковими й іншими охоронами над і під цими копулами. Десятки гармат різного калібру, бомбомети, мінометі, скорострілі, підміновані передпілля і т. п. — все те давало певність бельгійській військовій команді, що цей форт, найбільш важний і найбільш висунений, що боронив переходу через канал Альберта та ріку Мас, не буде здобутий. Навіть німецькою армією. Бо він — звено відомої лінії Мажіно, на бельгійському кордоні. А прийшов 10. травня — і форт не те, що здобутий. Він — капітулює... Удар подвійний: більш моральний, чи більш матеріяльний? Бо що тоді варті загалом усі укріплення не тільки бельгійські, але загалом усі майже леґендарні, неприступні боєві гнізда лінії Мажіно, що на неї спирали всі свої обчислення й ґенерали і дипльомати західних держав? Що варті тепер їхні передбачування? Чи це не удар для мас?

Ось в чому значення упадку форту, що їх мав Лієж чимало, та здобуття цілої твердині. На боєвий настрій мас та боєздатність армій союзників — Лієж не без впливу. Це величезне психічне потрясення й моральне заломання.

На початку світової війни 1914 р., Лієж замикав залізничі лінії та шляхи, що йшли з рейнської провінції, зокрема переходи на ріці Мас.

7. серпня 1914. р. німецька 14. бриґада, під командою ґенерала Людендорфа, що виконував тоді обовязки оберквартірмайстра 2. армії, обсаджує місто й цитаделю. Зокрема широким відгомоном відбилася скрізь у світі вістка про однаково геройський, що й напричуд хитрий особистий виступ у цьому захопленні цитаделі ґен. Людендорфа. Так колись уміли заскакувати й хитрістю перемагати ворога тільки маршали Наполеона. Бо брам твердині ніхто нікому не відчиняє, зокрема ворогові, хочби й не знати як благально стукав у двері.

Тоді ж (як і тепер) деякі зовнішні форти ще боронилися. Їх здобула німецька армія щойно тоді, коли вони відчули на собі всю силу звуків і удару ґранатів 42-центиметрових мерзерів.

Ці мерзери — це була ця „велика несподіванка", що її зготовили німецькі війська тоді твердиням Лієж, Намюр, Антверпен, союзникам і цілому світові.

Такою „великою несподіванкою" є мабуть і ці „нового роду засоби нападу", що про них ляконічно згадує комунікат начальної команди німецьких збройних сил.

Наприкінці — ще кілька слів. Лієж — відоме зі славних фабрик муніції та загалом військового виряду, розвинене промислове місто. Має університет, політехніку, електро-технічну школу й гірничу школу.

Це головне місто й бельгійської провінції тієї самої назви, що має 2.895 кв. кільометрів, що багата вугіллям, квітучим промислом, зокрема залізним і текстильним.

Заселена в більшості католицькими валонами.

Господарські справи

Поголовне щіплення свиней проти червінки

Саме цими днями німецька влада Ґенерал-Губернаторства видала розпорядок у справі щіплення свиней проти червінки. — Тому що щіпленню підлягатимуть всі свині поголовно думаю, що нашим хліборобам цікаво буде дещо докладніше довідатися про пошестну недугу свиней, якою є саме червінка.

Щорічно враз з ранньою весною починається пора, в якій свині хорують на дуже у нас поширену, всім хліборобам добре відому недугу — червінку. Ця пошесть спричинює в годівельному господарстві дуже великі втрати з тієї причини, що свині здебільша від неї гинуть. Якщо-ж трапиться випадок видужання, то така свиня дуже лихо кормиться.

Червінка свиней (також звана рожею, по німецьки Ротляф дер Швайне, по польськи ружица свінь) є пошесною недугою. Спричинює її малий прутень (бакциль), що дістається до нутра свині здебільша з кормом або пійлом. Цей бакциль знаходиться в відходах і сечі хорих свиней та в мясі свиней з конечности зарізаних, які були хорі на червінку. Звідтіля цей бакциль дуже легко може дістатися до корита, заразити пашу, пійло, воду і взагалі цілий хлів, а з мяса дорізаних свиней до кухонних помий і дальше знову до свиньского корита, та в цей спосіб здорові свині позаражувати червінкою. Цю недугу розносять також люди, головно торговці свиней розволікаючи її на загноєних чоботах від хліва до хліва.

Познаки недуги бувають різні. Западають на неї передусім расові і молоді свині. Виступає вона в трьох видах: При першім **гострім** виді в трьох або чотирьох днях по зараженні появляється у свині нагло висока горячка й ослаблення, попереджені нехіттю до їжі. Свиня зариваєтся в підстілку й оминає світла. На скірі появляються червоні плямки, що згодом зливаються разом на що раз то більшому просторі. Одночасно зявляються познаки забурення у кормовому проводі, спершу затвердження, опісля біґунка з домішкою слізі, а то й часто крови. Звичайно третього дня свиня гине при наглім уступленню горячки. Виїмково, при легкім перебігу недуги свиня здоровшає, чи пак недуга переходить в затяжну. Другий обяв тієї недуги це **висипковий** і є він відміною першого на загал з не таким гострим перебігом. Для господаря відріжнення цих двох обявів немає практичного значіння. Висипковий обяв червінки замітний тим, що на шкірі появляються не плями, а рожева висипка в різних місцях, величини пятизолотівки. Відтак на місцях цієї висипки повстають міхурчики, наповнені плином, а згодом струпки. В тих місцях шкіра опукає і випуклюється на 2—3 міліметри. Хоч червінка в цім виді не є така грізна, як гострім обяві, але грозить небезпека, що з висипкової недуги може розвинутися гострий обяв, чи пак може вона перейти в затяжну недугу. В деяких випадках висипкова недуга прибирає дуже злісливі прикмети, бо трапляється, що в місцях висипки шкіра завмирає, відпадає від тіла, повстає ґанґрена навіть інколи може відпасти ціле вухо, хвіст, ратиці і т. д. Оба ці обяви червінки, як що недуга не закінчилася смертю, або виїмковим виздоровленням переходять в третій обяв **затяжний**. Він може тревати кілька неділь, ба навіть і місяців. Появляються преріжні комплікації як: ослаблення серця, душність, запалення суставів, запалення нирок, деколи навіть водна пухлина живота. По видужанні з цієї недуги, що розмірно часто трапляється, свиня поруч великої охоти до їжі і дуже доброго кормлення на вазі не прибирає, або прибирає так незначно, що годування її не оплачується.

Лікування червінки у свиней не має ніякого значіння і всі поради доморослих знахорів в ніякому випадку не причиняються до поправи, хіба що до розволікання пошести по сусідах. Одиноким способом рятунку є защіплення хворим і підозрілим на зараження свиням протичервінкової сировамки (по нім. Ротлявсерум, по польськи суровіца пшецівружицова). Таке щіплення інколи треба повторити другий раз або й третій, а висліди в 90% добрі і свині скоро здоровіють. Відповідно до потреби мають тут пристосування різні способи цього щіплення, а вибір належить до лікаря ветеринарії. Це **щіплення** зветься **лікувальним.**

У доброго господаря червінка у свиней не повинна зовсім появитися. Кожний свідомий господар знає це й розуміє, що для нього найбільше корисне забезпечити свої хліви перед вибухом цієї пошести. Єдиним безоглядно певним способом забезпечення є поголовне защіплення всіх свиней у свому господарстві, а по змозі також і в сусідів з метою довготривалої відпорности. Його осягається т. зв. комбінованою іммунізацією (серовакцінізацією) **відпорним щіпленням.** Таке щіплення виконати може лише лікар ветеринарії. Зацікавленим господарям хочу звернути увагу, що перед війною, за Польщі, при щіпленнях траплялися часто різні ошуканства. Щоб господар мав певність, що його свині правильно пощіплено, подаю коротко спосіб щіплення:

Наперед впорскується свині під шкіру за вухом по одному боці протичервінкову сированку, опісля по другому боці червінкову культуру (Ротлявфкультур, культура ружицова). По двох тижнях знову впорскується за вухом, але вже лише саму культуру. Так защіплена синя буде забезпечена перед червінкою на 9 місяців, отже при щіпленні на весну аж до пізної осені, коли вже червінка перестає бути грізною. Коротко: свиня має бути щіплена перший раз сироваткою і культурою, по двох тижнях другий раз тільки самою культурою.

Щоб охоронити свині від пошести треба звернути увагу на гігієну хліва, себто придержувати як найбільшу чистоту. Можна це осягнути частим змінюванням підстілки, випарюванням корит і біленням стін. Як червінка занадиться у хлів, треба негайно відділити хвору свиню від решти і візвати лікаря ветеренирії, щоб ще здорові свині пощіпив т. зв. **охоронним щіпленням.** Червінка належить до тих пошестних тваринних недуг, до яких відноситься законний обовязок зголошення її владі (до війта або старорства).

Лік. вет. Юрій Цегельський.

Збирайте лікувальні і промислові ростини

У попередній статті подали ми недавно загальні зазваги про велике запотребування лікувальних і промислових ростин в Німеччині та про користь, що її можуть мати наші люди і наші школи, наладнуючи в себе збірку тих ростин. Нині подаємо дальші, вже чисто практичні загальні вказівки, та інформації як треба збирати лікувальні і промислові ростини. В найблизчім часі подамо вказівки як можуть зорганізувати таку збірку управи наших шкіл.

Як збирати лікувальні і промислові ростини?

Збирати тільки тоді, якщо маєте відповідні доволі просторі приміщення, деб ці ростини сушити (стрих мешкального дому, школи, громадського будинку, стодола і т. п.), бо всі ті ростини мусять бути сушені фахово й старанно, тритому з правила в тіні.

Постарайтеся заздалегідь за дозвіл на збірку від власника даного ґрунту, де хочете їх збирати. Звичайно ніхто не забороняє переводити збірку на полі, сіножаті чи в лісі, тільки треба впевнити власника ґрунту, що збірку будете переводити в культурний спосіб, що будете щадити поле, сіножать чи ліс, не будете топтати збіжа, трави й т. п., не будете ушкоджувати дерев і т. д.

Збирайте тільки такі ростини, про яких збір ви вже заздалегідь порозумілися з відборцями. Мусите знати скільки і за яку ціну ви їх можете збути, бо може й таке трапитися, що й не найдете відборця.

Хто збирає лікувальні і промислові ростини для заробітку, нехай збирає тільки невелику кількість родів ростин, напр. 10, що ростуть у якійсь околиці. Великі торговці лікувальними й промисловими ростинами набувають товар найрадше в кількості соток, а то й тисячів кільоґрамів. — Збут малої кількости якогось зела чи ростини (з виїмком дуже рідких ростин), доволі тяжкий. Врешті збірка тільки тоді виплачується, коли в короткому часі можемо зібрати багато ростин, а це тільки тоді можливе, якщо збираємо ростини, що в якійсь околиці ростуть громадно.

Збирайте лише ті лікувальні і промислові ростини, що їх зумієте з цілою певністю розпізнати. Ті самі „народні назви" вживається часто на означення кількох різних ростин, так, що часами можете помішати трійливі з нетрійливими. В сумнівних випадках треба доконче порадитися когось зі знавців, хочаби й старшого, когось уже досвідченого в цих справах, або прим. аптикаря, лікаря, вчителя і т. п.

Збирайте ростини, зглядно їх части: як коріння, кору, пучки, листя, квіт, насіння, овочі і т. п. у властивому часі. Найкращою порою дня збирання ростин, зглядно різних її частин, називаємо цю пору в життю ростини, коли вона, зглядно поодинокі її части, представляють так під лікувальним як теж і торговельним оглядом найвищу вартість. А саме:

коріння і всі підземні части ростини треба з правила збирати тоді, коли ростина переходить в стан супочинку і соки громадяться в корінні і в підземних частях ростини а саме осенью і вчасною весною;

кору збираємо тоді, як уже покажеться обильно мяка і як уже легко знімати кору, до того часу, коли вона ствердне на деревах і корчах;

пупінки (бруньки, пучки) треба збирати перед самою появою листя, коли стають найбільше липкі і ароматичні;

листя збираємо в деяких випадках дуже молоде, а саме тоді, коли йде про збірку їх з живичною субстанцією, напр. листя берези — в інших випадках цілком дозрілі, напр. листя волоського горіха;

квіти треба збирати, коли тільки розквітають, не чекаючи, аж зачнуть переквітати, бо тоді цілком тратять вартість;

насіння і овочі збирається потім як дозріють, проте не надто пізно, щоб не опали;

ціле зело треба збирати в часі, як ростина квіте, заки оформиться насіння.

Збирайте ростини й то всі їх части, що є над землею і в землі, тільки в погідні, теплі і соняшні, а не дощеві, слітні дні. Надземні частини ростин, зібрані в часі дощу чи зараз після дощу тяжко сохнуть і зміняють в часі сушення колір. По дощі можна їх збирати тільки тоді, як цілком висохнуть. Збірка після дощу тим краща, що ростини тоді не запорошені. Якщо збираємо кору в часі непогоди, то вона в часі сушення від споду чорніє, а це обнижує її вартість. Коріння теж краще збирати в часі погоди, бо в часі непогоди важко й невигідно викопувати його з розмоклої землі. Щодо пори дня, то не можна збирати надземних частей ростин з ранку, коли на них ще не обсохла роса, та вечером, коли на них вже роса впала. Збирайте зела, коріння, кору, пупінки, листя, квіти, насіння і овочі без всяких хиб, без хорих або надїджених птицями чи комахами місць, незогнилі, нестарі, не такі, що вже зачинають сохнути.

Учительство Ярославщини при праці

Які невмирущі сили має українська нація і скільки в ній життєвої енергії, видно це найкраще під сучасну пору, коли то знищено у великій мірі огнища української культури, а його найкращі працівники розбрилися, мов осінні листочки по широкому світі; всеж і тоді ніхто з них не зневірився і не попав у безділля, але противно, всі жваво згуртувалися разом і забралися до праці, починаючи все і всюди від основ. Українське учительство, як органічна частина народньої спільноти, взялося також до відбудови свого організаційного життя. Почин у цьому напрямі дало українське учительство ярославської округи, яка нині має осередочне положення поміж Лемківщиною і Холмщиною, тобто є ключевим осередком української етнографічної території в Генерал-Губернаторстві. З Ярослава є найкраще получення до Кракова, де є знову осідок центральних наших установ, з якими треба в теперішних часах часто вдержувати звязки. Українське учительство Ярославщини під проводом свого давнішого голови п. Брусака Ілярія зійшлося вже дня 26. грудня 1939 р. на першу нараду у Ярославі, щоби відновити свою станову організацію »Взаїмну Поміч Українського Учительства«. На нараду прибуло 40 осіб — учителів і гостей, що цікавилися справами народньої освіти і його працівниками. На цій першій нараді відновлено в Ярославі діяльність »Взаїмної Помочі Українського Учительства«, вибрано новий виділ з п. Брисаком Іл. як головою і начеркнено плян праці на найблизчу будучність. В члени Товариства вписалося все українське учительство народних і середних шкіл, що працюють у Ярославі і на области Ярославщини.

По виголошенню відповідних рефератів й обговоривши сучасне положення українського народу, постановлено поробити всі заходи, щоб у Ярославі створити централю учительської організації. В тій цілі постановлено поробити всі потрібні приготування, а справу виконання ухвал доручено новоибраному виділові Товариства.

Дня 24. квітня 1940 р. відбулася у Ярославі перша конференція українського учительства Ярославщини під проводом інспектора-українця п. д-ра Околота. Головний реферат на тему „Оцінка нових шкільних читанок для українських шкіл" виголосив управитель народньої школи ім. кн. Ярослава Мудрого в Ярославі д-р Терлецький. По рефераті вивязалася дуже жива і ділова дискусія, в якій забирало слово більше числ учасників.

По перерві того самого дня відбулися сходини, в яких взяло участь все українське учительство, що було передше приявне на конференції враз зі шк. інспектором д-ром Околотом. Рішено відкликатися до всього українського вчительства, яке працює в українських школах на Лемківщині і на Холмщині, щоб скрізь у повітових осередках оснувати відділи станової організації. Учителів, що працюють ще досі на заточені в мазурських селах, чи польських містах візвати отсею дорогою до надсилання своїх адрес до Брусака Ілярія в Радимні, при чім належить зазначити чи бажає вернутися до праці в українські села і міста та в які околиці. Списи такі є потрібні, щоби можна було зорієнтуватися кілько є в Генерал-Губернаторстві українського учительства, і щоби при організації українського шкільництва міг знайтися властивий чоловік на відповідним місці. Справу видавництва учительського органу реферував на обох сходинах Лобай Ів., який на жаль і досі ще мусить перебувати на заточенні в польськім середовищі коло Сандомира. Учителі, які працювали в львівському видавництві »Взаїмної Помочі Укр. Учит.«, або які тепер бажають стати співробітниками сучасного учительського органу повинні зголошувати свої адреси також до Брусака Ілярія в Радимні.

З Товариством Взаїмна Поміч Укр. Учительства в Ярославі навязали співпрацю »Сільський Господар« і »Український Обласний Музей« у Ярославі.

Учительську конференцію і сходини Т-ва Взаїмна Поміч Укр. Учит. закінчено світлиною всіх приявних, яка стане довгою і тривалою памяткою для всіх тих, що по довгих віках неволі в городі князя Ярослава радили вперше над справами народньої освіти українського народу.

Ол. Іл.

Зриваючи зело, листя, пупінки, квіти і т. п. не натискайте надто ростини, бо натиснене місце при сушенні чорніє і товар зле виглядає. Тому теж не зривайте відразу рукою більшої кількости ростин, зглядно не держіть зірваної ростини довше в руці, щоб її непотрібно не натискати. Не виривайте ростин, якщо не збираєте теж коріння. Зриваючи ростини по змозі користуйтеся огородовими ножицями.

Не збирайте лікувальних ростин при краях гостинців і доріг, бо там ростини запорошені й занечищені тому й нездатні до вжитку.

Збираючи лікувальні й промислові ростини треба тямити про те, щоб повну їх кількість залишати в даному місці на обсів, а навіть в відповідних місцях розкидати насіння цих ростин. В такий спосіб можемо собі запевнити збір і на колись.

І. Ч.

—o—

В здоровому тілі - здорова душа!

СПОРТ І РУХАНКА НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Гасло „В здоровому тілі здоровий дух" ми часто чуємо, про це багато читаємо, але пересічно дуже, дуже малий відсоток людей з цього користає, бо мало хто на практиці старається, щоб виплекати зі себе здорову, сильну, загартовану та певну себе людину. Як знаємо, найліпшим середником до піднесення та вдержання здоровля одиниць, а тим самим і здоровля народу, є розумний спорт і руханка. У нас українців, ні сам спорт ні руханка не є як слід ширені. Щоб хоч частинно заповнити цю прірву в тілесному вихованні „Карпатський Лещетарський Клюб" у Сяноці взявся енергійно до поширення й зпопуляризування спорту — руханки покищо в Сяніччині, а згодом на цілій Лемківщині.

Члени КЛК (Карпатський Лещетарський Клюб) у Сяноці перейшли вже теоретичний вишкіл терензнавства, таборування, читання мап, тощо, а тепер вже відбуваються прогульки до близчих і дальших околиць і правильні руханкові вправи кожчого понеділка і пятниці від 6—7 год. вранці.

В неділю 21. 4. відбулася більша прогулька з участю понад 50 другів і подруг зі Сянока. Учасники цієї прогульки піші, на роверах, або поїздом прибули вже перед полуднем до Загіря, де відбувся біг навпростець. Жінки мали перебігти трасу біля 800 м., а мужчини біля 3 км. В бігу навпростець взяло участь кілька десять членів КЛК зі Сянока. Вислідів не подаємо, бо цей біг був майже пробний і не ходило тут про якісь змагунські висліди. Біг навпростець має велике практичне значіння, бо загартовує людину, вчить витривалости й відваги та додає охоти до змагу і боротьби. Участь в бігу навпростець може брати майже кожен здоровий мужчина чи жінка. Опісля відбулися змагання у відбиванці між дружиною Сянік і дружиною Загіря та вільні вправи у відбиванці.

По обідім відпочинку частина прогульковців повернула поїздом до Сянока, а решта дальше продовжувала зорґанізовану прогульку в напрямі Великого Поля і Загутина. По дорозі прогульковці оглянули руїни старинного монастиря над річкою Ославою. Вечером повернулися всі задоволені, здорові й опалені до Сянока. Провідники прогульки добре сповнили своє завдання.

Значіння подібних прогульок звязаних з розумним спортом і руханкою є неабияке. Молодь з міста перебуває на здоровім воздусі, на селі, де завжди набуває нових, здорових і практичних думок та вражінь. Міські вертаються з прогульки освіжені та з новою охотою до праці і взагалі до життя. Знову ж селянська молодь користає з прогульок міської молоді, бо ці з міста вносять у повільне селянське життя більше руху та нові відважніші думки. З міст на села завжди приходило щось нове. Не тільки селянська молодь, але і старші селяни дуже радо бачать в себе молодь з міст, що — хоча б тільки піснею й гумором та дисципліною — розбиває звичайну селянську одноманітність.

Бачимо, що така прогулька корисна нетільки для самих учасників, але взагалі кожна добре зорґанізована прогулька має велике виховне значіння. Цим способом практично зближуємо наше село з українцями в місті, а це справа дуже, а дуже важна, конечна. Карпатський Лещетарський Клюб у Сяноці — під кермою молодих та ідейних одиниць — веде добре свою працю і має на цілій Лемківщині велике завдання, бо „в здоровому тілі здоровий дух" а це нам під сучасну пору дуже потрібне.

— ют —

Загадочна німецька зброя

= Берлін, 16. 5. — Комунікат начальної команди про те, що при добуванні твердині Літтіх вжито з успіхом нової досі ще не вживаної зброї викликав не тільки в Німеччині, але й цілому світі велике зацікавлення та здогади.

В звязку з тим появилася стаття підполковника Геса, з начальної команди німецької армії, де описане добування форту Ебен Емаель так:

„Спадові літаки приготовили дорогу піонірам та піхоті. Більше ніж 20 заборол, з гарматами і обгорнними вежами змушено піддатися після нецілих 24 годин боротьби. Полонені, з якими я говорив, виявляли всі познаки параліжу і перестраху від ділання німецької зброї. Ми були нездібні — говорив один ранений бельгійський старшина — обслуговувати ні гармат ні скорострілів, врешті й помітили — що й наші гармати відмовили послуху". Закордонні журналісти, розпитуючи представника начальної команди німецької армії про цю нову зброю почули у відповідь: „Як ми вже повідомляли маємо нову ударну зброю, та про неї нічого казати не можна".

Знищено французькі повзи

= Берлін, 16. 5. — У вчорашньому великому бою між німецькими і французькими повзами на північний схід від Намір, німецькі повзи у співпраці з літаками цілком розбили і знищили змеханізовану французьку дивізію, що брала в цьому бою участь.

Історичні нариси

Розвиток і розпад київської держави*)

Діло, почате Володимиром, продовжував його син Ярослав Мудрий (1818—1054). При вибудованому своїм коштом Софійському Соборі в Києві оснував він бібліотеку в 1037 р. та велів черцям переписувати книги для неї; сам — як оповідає літопис — залюбки займався цією роботою. Тим черцям — книжникам, що переписували й перекладали грецькі хроніки для Софійської бібліотеки, прийшло на думку вести за зразком грецьких хронік записки про сучасні важніші події; такі записки, ведені від 1039 р. при Софійському Соборі, згодом у київських манастирях Печерській Лаврі і Видубицькому. Списано теж з поручення князя тогочасне звичаєве право, доповнене уставами в церковних справах князів Володимира Великого й Ярослава Мудрого. З того часу маємо й початки нашого оригінального письменства, започаткованого »Словом про закон і благодать« з похвалою князеві Володимирові першого місцевого походженням київського митрополита Іляріона (1051).

В політиці йшов Ярослав Мудрий шляхом Володимира. Тимто він старався вдержати при Києві західні землі, захвачені в 1018 р. польським королем Болеславом Хоробрим у часі допомоги свойому зятеві Святополкові Окаянному відібрати від Ярослава Київ. Після смерти Болеслава (1025) Ярослав скористав з неладу в Польщі й відібрав у 1030—31 рр. ці західні землі. Володіння над українськими землями на схід від Дніпра уступив Ярослав у 1024 р. свому братові тмутороканському князеві Мстиславові Хороброму († 1036). Щойно після його смерти обеднав Ярослав знов у своїх руках усі землі.

В часах Володимира Великого й Ярослава Мудрого завершився розвиток київської держави. Треба було подбати, щоби ця держава, спираючись на схристіянізованому й позбавленому племінних окремішностей елементі її Півдня, вдержала в своїй залежності ще цілком ненавернені на християнство північні племена. Аби не ділити держави на окремі князівства, незалежні від себе, Ярослав постановив, що найстарший у роді князь, у тому випадку найстарший із живих син має панувати як великий князь у Києві.

Став цим князем його другий син Ізяслав І (1054—77 з перервами), що крім Києва дістав землі правобіч Дніпра та області при старому торговельному шляху Великий Новгород—Київ. Третій син Святослав II (київський великий князь у 1073—76 рр.) дістав під свою управу північно-східню частину держави, де переважали не засимільовані ще племена: славянські вятичі, фінські (мещеря, мордва, мирома й меря) та тюркські (болгари). Осередком цього уділу став Чернигів на території української Сіверщини й тим була підкреслена владна роля українського елементу. Третьою столицею став Переяслав, ще ближче Києва ніж Чернигів, де осів четвертий син Ярослава Всеволод І (вел. київ. князь у 1079—93 рр.), що мав за завдання охорону степу від кочовницьких орд. Пятий син Ігор († 1060) був намісником великого київського князя спершу у Володимирі на Волині, згодом у Смоленську на місце шестого Вячеслава († 1057). Залишений внук Ярослава Мудрого по його найстаршому сині Володимирі, що помер ще за життя батька, Ростислав залишався у Великому Новгороді без уділу як князь ізгой; він згодом подався княжити на Тмуторокань (теперішня Кубанщина), де його греки отруїли († 1065). Врешті ще від смерти Володимира Великого залишалось полоцьке князівство Брячислава, сина Ізяслава Володимировича. Залишився по ньому його син Всеслав, що змагав до повного унезалежнення від Києва; за те мусів він відпокутувати у київській вязниці в 1067—1058 рр.

Леґенда про поділ Ярославом Мудрим своєї держави, що противорічила прозванні цього князя, як бачуть з цього нарису читачі, не відповідає дійсності. За те дійсністю був факт розкладу київської держави за Ярославичів та причина цього в тому, що Ізяслав І. не доріс до величини свого батька. Те, що Ізяслав І. мусів ділитися владою з Святославом II. і Всеволодом І., не виправдує його нездатности, бо ж і Ярослав Мудрий терпів у київській державні уділи Мстислава тмутороканського й Брячислава полоцького, усуваючи тільки Судислава псковського.

Ізяслав, Святослав і Всеволод правили спершу згідно. Проте не доцінили вони в час небезпеки для України з боку нової орди кочовиків — половців. Половці напали в 1061 р. на Переяславщину, Всеволод не міг сам їм устоятися й вони спустошили країну. В часі другого їх нападу в 1068 р. пішли Всеволодові з поміччю Ізяслав і Святослав та й цим разом їм не пощастило; над річкою Альтою побідили половці.

Ця програна викликала в Києві невдоволення; Ізяслав не мав у киян великого пошанівку. Після ж половецького погрому кияни звороххобилися проти свого князя, він мусів утікати; народне віче в Києві проголосило князем звільненого з вязниці полоцького князя Всеслава. Ізяслав чомусь не звертався до своїх братів за допомогою проти киян, тільки до польського короля Болеслава II. Сміливого. Польська поміч у 1069 р., хоча привернула Ізяславові київський престіл, та ще більше відвернула від нього населення, а також його молодших братів. Святослав і Всеволод виступили в 1073 р. проти Ізяслава й прогнали його з Києва. Великим київським князем став Святослав II і щойно після його смерти в 1076 р. міг Ізяслав І вернутися на короткий час (1077—78 рр.) до Києва. Після його смерти княжив у Києві Всеволод І (1079—93 рр.).

Бої за київський престіл відбилися й на приналежности до Києва західних земель. Болеслав II Сміливий мав загорнути деякі городи на заході, але докладних вісток про це не маємо; мабуть Перемишль, Белз і Червень, бо Звенигород (нині село на південний схід від Львова в бобрецькому повіті) і Володимир були схоронищем для Ізяслава і його синів. Та втеча Болеслава II Сміливого, Ізяславового союзника, з Польщі під натиском папської анатеми за вбивство краківського епископа Станислава, дала змогу заволодіти західними городами князям-ізгоям. Три сини Ростислава Володимировича: Рюрик († 1094), Володар († 1124) і Василько († 1124) захопили Перемишль, Звенигород і Теребовлю та на південь від цих городів прикарпатську полосу. Коли це сталося, не маємо докладних відомостей; в 1084 р. Ростиславичі вже сидять у цих городах. Володимир і цілу Надбужанщину захопив князь Давид Ігоревич.

Скликаний з ініціятиви переяславського князя Володимира Мономаха Всеволодича зїзд князів у Любечі в 1097 р. закріпив Західні Землі за Ростиславичами й Давидом Ігоревичем. Та юдження Давида проти своїх південних сусідів перед київським князем Святополком II Ізяславичем (1093—1113) спричинили увязнення теребовельського князя Василька. Святополк видав Василька Давидові, а той велів його осліпити. Тоді інші князі під проводом Володимира Мономаха, перед якими виправдався Святополк II із своєї співучасті в осліпленні Василька, покарали Давида відібранням йому Волині. Давидові на доживіття віддано Городок на Поліссі (Давидгородок), Волинь забрав київський князь Святополк II для себе.

Та ні київського престолу, ні Волині не вдержали нащадки Святополка II Ізяславича. Після його смерти став великим київським князем Володимир II Мономах Всеволодич (1113—1125). Ще як переяславський князь втішався він серед усіх князів Рюриковичів більшою повагою від Святополка II. За його принукою ходили князі декілька разів у 1103—1111 рр. на половців, і силу їх зломано на довгі роки. Заслужився також Мономах доповненням Ярославового збірника законів „Руської Правди" та написав „Поучення дітям". Його найстарший син Мстислав І. (1125—32) був останнім авторитетним великим київським князем, якого ще поважали й слухали.

Після смерти Мстислава І три вітки Рюриковичів впливали на хід історичних подій у київській державі. Самі Мономаховичі розбилися в половині цього століття на старшу й молодшу лінію, що були в безупинній боротьбі за Київ; крім них, покликуючись на право старшинства, видвигали свої вимоги щодо київського престолу нащадки чернигівського князя Олега Святославича — Ольговичі. Окрему політику вели Ростиславичі; Володимирко Володарич (1124—53), що обеднав перемиську, звенигородську, теребовельську й галицьку волости з столицею в Галичі (1141), підпомагав суздальського князя Юрія Довгорукого проти київського князя Ізяслава II; його син Ярослав Осмомисл (1153—87) підпомагав знову Ізяславового брата Ростислава І. Залишалися ще нащадки Святополка II Ізяславича, що ледви використали боротьбу за київський престіл у половині XII ст. на те, щоб закріпитися на Поліссі; там у наслідок їх розпліднюсти турівське князівство розбилося на дрібні уділи з столицями в Случеську, Пинську, Дубровиці, Городку, Клечеську, Степані, Чарторийську й ін.

Волинь втратили нащадки Святополка II на користь старшої лінії Мономаховичів, що в боротьбі за київський престіл опиралися на волинській дружині. Представник цієї лінії князь Ізяслав II Мстиславич (1146—54) не допустив до київського престолу після смерти своїх дядьків Ярополка і Вячеслава Мономаховичів та Всеволода II Ольговича, свого третього дядька суздальського князя Юрія Довгорукого. Цей основник молодшої лінії Мономаховичів (суздальсько-московської династії) уважав за велику кривду для себе те, що для нього і для його дітей немає уділу; щойно після смерти свойого братанича міг він у 1155—6 рр. потішитися званням великого київського князя.

Його син Андрій Боголюбський, закліматизований суздалець, не мав уже бажання засідати на київському престолі. За столицю Суздальщини вибрав він Володимир над Клязмою і стежив за княжими змаганнями за Київ. Непорозуміння між ним і київсько-волинським князем Мстиславом II Ізяславичем (1167—79) в справі обсади велико-новгородського князівства було причиною його походу разом з Ольговичами та з смоленським і переяславським Мономаховичами на Київ у 1169 р. Мстислав II уступив на Волинь, у Київ вступили війська його противників, що зрабували „матір городів" безпощадно.

Київ стратив значіння столиці; Андрій Боголюбський залишив там одного з своїх синів намісником. Але сама Суздальщина була ще в тому часі за слаба, щоб держати Київ у своїй залежності. Тому за короткий час настали знову змагання за київський престіл поблизьких князів, що закінчилися в 1181 р. договором. У Києві засів Святослав III († 1194), син Всеволода II Ольговича; київську землю дістав овруцький князь Рюрик, що після Святослава III став княжити в самому Києві. В 1200 р. прогнав Рюрика з Києва син Мстислава II галицько-волинський Роман Великий, (1199—1205) Мстиславич.

*) Гл. »Краківські Вісті« чч. 23, 25, 29, 30, 36, 39.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР.

ТРАВЕНЬ

19. Неділя — О розсл. Йова
20. Понеділок — Яв.л. Зн. Ч. Хр.
21. Второк — Івана Богосл.

— ЧЕРГОВЕ ЧИСЛО »ІЛЮСТРОВАНИХ ВІСТЕЙ«. Готується до друку чергове число »Ілюстрованих Вістей«. Літературні та цікаві ілюстраційні матеріяли просить редакція надсилати на адресу: Краків, Ожешкової 7. »Ілюстровані Вісті«.

БЕЗРОБІТНИМ ДО ВІДОМА У четвер вечором 16 травня ц. р. приїхав до Кракова представник фірми »Сіменса« з Берліна для організації робітничого транспорту до Німеччини (Берліна). Праця у фабриках »Сіменса« в Берліні на добрих умовинах Після запевнень представника фірми з Кракова може виїхати коло 100 мужчин та 50 жінок без огляду на кваліфікації. Тому всі рефлектанти повинні негайно зголоситись у Комітеті Допомоги при вул. Яблоновських ч. 10/12 у референта праці. Виїзд правдоподібно в найближчих днях. — УСІМ АДВОКАТСЬКИМ АПЛІКАНТАМ, які зголосились до адвокатського іспиту, подаємо до відома, (щоб поодиноко всім не відповідати), що відбулась конференція з деканом палати адвокатів, а в найблизчих днях відбудеться з юрістреферентом при шефі дистрикту По цій нараді подамо на сторінках »Краківських Вістей« основні інформації в цих справах. УСІХ АДВОКАТІВ УКРАЇНЦІВ, які ведуть адвокатські канцелярії у Кракові — взиваємо н е г а й н о зголоситися в канцелярії адв. д-ра Степана Шухевича в Кракові при вул. Вельополе 9. м. 4. в год. 16—18. Справа важна і пильна. — За Комітет: м-р Ценко, реф. праці.

— ПРОГУЛЬКИ ДО ХОЛМУ. На святочне передання холмської катедри виїздять цілі окремі прогульки з поодиноких міст та Кракова. Не зважаючи на грошеву скруту а то й далеку віддаль, чимало українців відмовивши собі навіть останнього, — вибирається туди, щоб побачити колишній город королівської слави Данила та прийняти участь у великому українському здвизі. До Холму вже виїхав і наш начальний редактор. В черговому числі подамо коротке звідомлення зі свята, опісля присвятимо йому ще окремі сторінки.

— ВСІ ЗАБАВОВІ ІМПРЕЗИ, ВЕЧЕРНИЦІ З ТАНЦЯМИ І ГУЛЯНКИ ПРИ МУЗИЦІ ЗАБОРОНЕНІ. Ґенеральний Ґубернатор видав таку постанову: На терені цілого Ґенерал-Ґубернаторства заборонено всякого роду забавові імпрези з танцями та гулянки приватного і прилюдного характеру. Також по льокалях зборонена танкова музика

Короткі вістки

— ДЕҐРЕЛЬ ВИВЕЗЕНИЙ ДО ФРАНЦІЇ. Провідник бельґійських фашистів, партії т. зв. рексістів, Деґрель, з вибухом бельґійсько - німецької війни був арештований. Тепер же прийшла вістка, що його вивезено ще з іншими рексістами до якоїсь »французької Берези«.

— ПОЧАЛАСЬ МАНДРІВКА НАРОДІВ. У Франції повторюється ця сама історія, що була і в б. Польщі. Несамовитий жах впав на мешканців міст і сіл прифронтової полоси в Бельґії та Франції. Вони кидають усе добро та втікають у світ за очі. Ціла їх повінь грянула вже з півночі заваюючи двірці, шляхи та вузлові перехрестя. Вони спиняють всякий рух, поривають у паніці інших за собою та наводять несамовиту паніку. В Парижі метушня, що діяти з тією навалою, бо ні Париж, ні інші міста цілком на це не приготовані.

= БРЮСЕЛЬСЬКА РАДІОСТАЦІЯ ЗНИЩЕНА. Німецькі бомби знищили головну бельґійську надавчу радіостацію в Брюселі. Надавчі побудови були за містом, так що радієве студіо, що лежить в самому місті залишилося неушкоджене.

= БРЮСЕЛЬ НЕ Є БЕЗБОРОННИМ МІСТОМ. Щоб забезпечити бельґійську столицю перед знищенням від бомбовиків, бельґійський уряд проголосив Брюсель отвертим безборонним містом. Одначе німецький уряд не погодився признати бельґійській столиці цього права тому, що через місто переходять військові частини, в самому місті зорґанізовано мілітарну оборону і в ньому находиться військо.

= 80 АНҐЛІЙЦІВ ВПАЛО В ПОЛОН. Підчас німецького наступу на саарському фронті впало в німецький полон на захід від Мерціґ 80 анґлійців.

= 42.000 ТОН МІСТОТИ ГОЛЯНДСЬКИХ КОРАБЛІВ ДУНАЙСЬКОЇ КОМУНІКАЦІЇ В НІМЕЦЬКИХ РУКАХ. Через зміну прапору континентального корабельного товариства в Амстердамі, що веде голяндську комунікацію на Дунаю 42.000 тон містоти голяндської дунайської фльоти опинилося в німецьких руках.

= І ШВАЙЦАРІЯ ЗАМЕТУШИЛАСЬ. Французька проганда викликала в Швайцарії велику метушню. Від трьох днів немає ніодної радієвої звідиції, ні однієї французької ґазети, де б не було про загрозу Швайцарії від Німеччини.

= АМЕРИКАНЦІ ПОКИДАЮТЬ ІТАЛІЮ. Американський державний секретар Гуль заявив у вівторок на пресовій конференції,що горожани Злучених держав дістануть наказ покинути Італію, якщо їх не здержують наглі справи. Гуль додав, що це є звичайний засіб забезпеки.

З концертової салі.

Шевченківське свято у Відні

В неділю, 21. квітня ц. р., заходами Комітету українських організацій у Відні — зокрема ж тутешньої філії УНО, відбувся у салі Йозефзаль Шевченківський концерт. Багатство чисто музикальної сторінки, притому організаційний лад, що позначувався зразковою дисципліною і карністю у виведенні всіх точок програми, зложилися головним чином на те, що концерт цей пройшов з таким успіхом.

Почався він »Заповітом«, відспіваним віденським мішаним хором »Бандура«, що виступив у гарних національних одягах, започатковуючи цей дійсно святочний настрій. Після »Заповіту« були дві промови: слово голови віденської філії УНО, д-ра О. Грицая та довший реферат інж. Д. Равича. Далі мужеський хор »Бандура« відспівав Молитву з »Гамалії« та »Ой пущу я кониченка«. Хор назвичайно зіспіваний, солісти — брати Кулиничі та п. Припханов. Кульмінаційною точкою концерту в ділянці інструментальної музики було чельове сольо проф. Б. Бережницького. Наш мистець відограв тим разом ряд варіяцій на українську тему в супроводі п. Гіца, капельника Народньої Опери у Відні, під одушевлений аплявз приявних.

Деклямація п. Яремка: »Червоний бенкет« була виголошена з відчуттям справжнього драматизму, такого знаменного для цього виїмку з »Гайдамаків«. Барітонове сольо нашого оперового співака, п. І. Савки: »О слово рідне«, »На майдані« та »Гетьмани« дало нам змогу і тим разом подивляти широкий діяпазон та повноту його голосу.

Дальшу частину концерту почав виступ нашої загально відомої пяністки, пані Дарії Карановичевої, якої дотеперішні досягнення добули такого артистичного рівня, що нпр. про її досконалу техніку трудно вже сказати щось справді нове. Наша пяністка відограла Барвінського »Українську пісню« та »Прелюдію«, причім особливо ця остання викликала бурю оплесків захопленої публики. Позатим годиться підкреслити, що у грі пані Карановичевої крім жіночої ніжности зазначується в останньому часі мужеська сила інтерпретації. Щире признання належиться теж другій солістці нашого концерту, а саме пані Наталці Ляховичівній, одній з найактивніших наших діячок з рядів молодої ґенерації на віденськім ґрунті, — і в ділянці громадянської праці! — в якої руках лежав не лиш прегарно виведений фортепяновий достріЙ, але яка виступила і як деклям аторка, виголосивши: »Три душі« з поеми »Великий Льох« з таким передуховленням, що його глибину вичувалось з кожного слова.

Тепер про властиву вершину концерту, а саме про гостинний виступ нашого оперового співака-тенора з Монахова, пана Ореста Руснака

Він відспівав Шевченка-Лисенка »Садок вишневий« та »Думу« і О. Нижанківського »Минули літа молодії« захоплюючи приявних зразуж майстерною інтерпретацією нашої пісні, особливо з погляду на емісію голосу. І таксамо з найвищим признанням треба підкреслити в нього надзвичайну мягкість в ліричних, а динамізм у героїчних партіях, причому спів п. Руснака з кожного погляду такий передуховлений, що оплески не вгавали, співака не хотіли випустити зі сцени, примушуючи до наддатків уже з оперового репертуару.

Останньою точкою програми був виступ мішаного хору, що відспівав Лисенка »Ой гай, мати...«, Леонтовича »Ой пряду, пряду« та »Діброва« під орудою дириґента і композитора п. А. Гнатишина. Його енерґії і талантові українська кольонія у Відні завдячує вже від ряду літ наш кожний почин в ділянці музичного життя. Зокрема хор »Бандура« є тим ділом п. Гнатишина.

Після концерту відбувся в Кафе Музеум скромний комерс.

—о—

Зі спорту.

УСК „Сян" продовжує свою діяльність

І в нових умовинах залишився Перемишль і надалі одним з рухливіших осередків українського спортового руху Це — мов по традиції. Більш ніж тридцять літ пульсувало тут над річкою Сяном українське спортове життя. Почавши від »Сянової Чайки«, гімназійного спортового гуртка, якого найкращі часи розвитку (копаний мяч, легко-атлетика, плавання, мандрівництво) припадають на час перед світовою війною — почерез спортове товариство »Беркут«, якого колись славні на цілу Зах. Україну секції легко-атлетична і копаного мяча вели перед в цілому українському спортовому житті в перших кільканацять повоєнних роках, але вже за часів Польщі, — кінчаючи українським спортовим клюбом »Сян«, якого швидкий розвиток (головно секції копаного мяча) був сіллю в очі і стрічався з загально відомими перешкодами з боку поляків. По розвалі Польщі й устійненні нових границь між Німеччиною та СССР більша частина Перемишля в руках большевиків. Саме ця частина і була колись осідком цілого українського спортового руху. Мала спершу частина українських спортовців, що опинилась по німецькому боці взялась негайно за організацію спортового життя. Підготові праці ведено цілу зиму. За той час багато активних змагунів опинилося теж на цьому боці, між ними більша частина змагунів І-ої дружини УСК »Сян«. Тому рішено відновити діяльність УСК »Сян«. В 11-ому році свого існування УСК »Сян« продовжує свою діяльність в нових умовинах. Зорганізовано секцію копаного мяча. Підготовляється покищо секції: спортових гор, стрілецьку, ситківкову (тенісову).

Вже 14. квітня ц. р. вибігла 11-цятка чорноблакитних на грище в позиченому виряді і на »позичене« грище (власний виряд і власне грище залишилися по тому боці). Перші змагання УСК »Сян« з репрезентацією німецького Ґренцшуцу покінчились високою перемогою 7:1 для Сяну. Зі змагунів колишньої першої дружини Сяну брали участь: Гуцул на воротах, ціла поміч у складі: Неофіта, Федорович, Ходань, — Турко в нападі. Перші ворота для Сяну добув Ходань.

21. квітня ц. р. розіграно тренінґові змагання Сян І — Сян ІІ з вислідом 8:1.

28. квітня ц. р. змагання Сяну з репрезентацією війська стаціонованого в Перемишлі покінчились вислідом 4:2 для Сяну.

1. травня ц. р. розіграно в Перемишлі змагання з репрезентацією німецької поліції з Ряшева. Вислід 9:0 (4:0) для Сяну. Ворота добули: Турко І — 8, Турко ІІ — 1. Склад Сяну: Гуцул, Зелінський, Лаптах, Неофіта, Федорович, Ходань, Хитра, Суський, Дигдалевич, Турко ІІ (Гринишин), Турко І. Відплатні змагання відбудуться 26. травня у Ряшеві.

12. травня ц. р. відбулись відплатні змагання з репрезентацією війська з Перемишля. Вислід 10:2 (6:2) для Сяну. Сян грав у такому складі: Гуцул, Лапичак, Залуцький, м-р Коростіль, Зелінський, Кольцьо, Хитра, Суський, Турко І, Турко ІІ (Шпиталь). Ясінчук. Ворота добули: Турко І — 7, Хитра 2, Шпиталь 1.

Не творить ще перша одинацятка Сяну такої цілости, як минулого року, але з кожним мечом іде до кращого. Покищо найслабшими пунктами Сяну є: бічні помічники і напад (крім Турка І).

»Сян« тренує і грає на розбудованій площі Ґренцшуцу (давніше грище б. »Чуваю«), яка лежить при самому березі Сяну заледви 3—4 м. від води, так, що густо-часто треба мяч виловлювати з »граничної води«. Тій операції приглядається гранична сторожа. Публика дописує, а доходи йдуть на закупно потрібного власного виряду. В суботу, 18. травня ц. р., відбудуться Загальні Збори УСК »Сян«.

—о—

Ватенштедт.

Спортова секція при філії УНО уладила 21. квітня ц. р. біг навпростець $1\frac{1}{2}$ км. В бігу взяло участь 21 змагунів.

Осяги: 1) Гавриляк Вас. 4 хв. 28 сек., 2) Дерійчук Вас. 4 хв. 42 с., 3) Наконечний Ів. 4 хв. 50 с. Траса була в плоскім терені. Зм[а]гуни одержали від проводу філії нагороди. Змагання викликали велике заціквлення і між українцями і чужинцями.

Зорганізовано теж гурток копунів. Тренінґи відбуваються двічі в тиждень. Гурток начислює 16 членів. Ю. П.

Англійці скинули бомби на шведську територію

6 британських літаків перелетіло в середу перед полуднем в 10. год. шведську територію недалеко залізничної стації Ріксґрензен. Літаки скинули при цьому кільометер від кордону кілька бомб на шведську територію. Шведський уряд доручив своєму послові в Льондоні запротестувати проти цього акту самоволі.

Америка відкликала всіх ґромадян з Европи

= Вашингтон, 17. 5. — ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ВИДАВ ЗАКЛИК ДО ВСІХ ГРОМАДЯН АМЕРИКИ, ЩО МЕШКАЮТЬ В ДЕРЖАВАХ ЕВРОПИ, ЩОБ ПО ЗМОЗІ В НАЙСКОРІШОМУ ЧАСІ ПОКИНУЛИ ЕВРОПУ.

Ліґа Націй втікає зі Швайцарії

Італійська преса повідомляє, що персонал женевської Ліґи Націй в поспіху виїхав зі Швайцарії. Ще у вівторок ґенеральний секретар Ліґи заявив, що Ліґа без огляду на обставини залишиться в Женеві. Одначе останній розвиток подій викликав такий переполох, що персонал усіх міжнародніх організацій, що належали до Ліґи, почав пакувати валізи. Архіви Ліґи вивезли до одного міста в середущій Франції.

—o—

У Горлицях давали „Невольника"

Добрі люди повідомили нас, що в Горлицях к. Ярослава виставлять 14. квітня ц. р. історичну драму »Невольник«. Раджуся з другом і рішаємо їхати з »Амат. Гуртком«, щоб відвідати сусідів. Одні їдуть фірою, інші колесами. Збірку назначуємо в год. 17.30, щоб заїхати 15 км., бо ж початок вистави в год. 19-ій. Виїзджаємо з кількахвилинним опізненням, що постановляємо надробити прискореною їздою. Ідемо через кілька сіл і хуторів. По дорозі весело розмовляємо, а хлопці мені розказують, що в Горлицях є українці, які говорять ще по польськи. Довідуємося, що читальняки рішили давати виставу у віднаймленому домі дяка, бо домівка читальні замала для видців. Вистава почалась з невеликим опізненням при виповненій салі. На сцені пересуваються постаті козаків, а на салі чути голос »Насі ладні ґрайон«. І справді гра аматорів стояла на доброму Задобитий та Опара. Дещо блідо виходили гурти, рівні. Особливо вирізнялись: Ярина, Степан, Неале думаємо, що і це дасться підтягнути. У цілій постанові видко було дбайливу руку (також гарні декорації), що хотіла дати видцям гарні картини. Вертаємо пізно додому і хлопці діляться враженнями та всі в один голос складають признання Ярині за її гру.

Гість

—o—

Бл. ✝ п.

ОМЕЛЯН СЕМЧИШИН

м-р прав львівського університету, бувший політ-вязень, орґанізатор Бережанщини, член усіх українських товариств помер по важкій недузі в Закопанім дня 3. травня 1940. В. Й. П.

ОГОЛОШЕННЯ

Дрібні оголошення

КОРМЕЛЕЦЬКІ ЗІНА і СТЕПАН відізвіться. — Хто знавби де находяться, прошу подати адресу Краків, Ожешкової 7, друкарня. — Ніна і Гриць.

ПОТРЕБУЄМО:

Мужчин або жінок до розношення ґазет у Кракові. Заняття тричі в тиждень попол.

Помічника маґазинера —заняття постійне. Рефлектанти мусять знати місто Краків. З провінції зголошень не принимається. Зголошуватися особисто до Українського Видавництва — Краків, вул. Кармелітська 34, II пов. 2-3

Хто чувби щонебудь про д-ра Карла Коберського, повідомить жінку до адміністр. »Краківські Вісті«. 3-3

Д-р Попович Мирослав, приймає в хворобах жіночих і дитячих щодня пополудні — Ярослав, вул. Сенкевича 3. 3-3

Цукроварня в Переворську прийме двох кваліфікованих пекарських помічників, голоситися: Консум цукроварні в Переворську. 3-3

Потрібні добрі вишивачки. Зголошуйтеся: Краків, вул. Кольберґа ч. 14, м. 4. у д-р Х. Кононенко,

Пошукую Степана Лучку зі Стрия. Романишин Володимир, Ватенштедт іб. Бравншвайґ Ляґ. 23/31.

Пошукую брата Василя і друзів з Убині пов. Камінка Стр.— мій адрес: Козак Андрій, Вахкомандо Сталева Воля 2. н/Сяном.

Директор Краківського Арбайтсамту АДОЛЬФ ШТАДЛЄР, Бравнав, за моїм посередництвом засилає всім краківським українцям сердечні поздоровлення, Теодор Семаківський у Кракові — Бернадинська 11. 1-1

Українське фото-заведення »МАРУСЯ« Олеся Куріци, в Сяноці пл. А. Гітлера 12, пошукує фоторетушера за доброю нагородою. Злогошення слати на вище подану адресу. 1-1

Хто знав би де находяться Ґена й Іван Тершівські з Самбірщини прошу ласкаво повідомити на адресу: Олесь Куріца, Сянік, пл. А. Гітлера 12 1-1

Отче Левенець Михайло та знайомі з Бродів, подайте адреси: Ярмолюк Теодор: Volksdeutsches-Lager N: S. D. A. P. Karlsbad, Lag. Drahowitz Sudetenland

Рибачук Демку зі Щурович подай свою адресу для, брата *Осипа: Auf. Görlich „Gotha" üb. Eilenburg* Lnz. Galin Saaln.

Уневажнюю „AUSWEISKARTE" видану Українським Комітетом у Кракові на прізвище Володимир Стельмах, згублений в березні 1940 р. 1-1

УКРАЇНСЬКА КОМІСАРСЬКА УПРАВА

подає до загального відома усім українцям міста Кракова та краю, що в Кракові при вул. Кармелітській ч. 8, I. п. м. 5. находиться робітня трикотарсько-ткацьких і артистичних робіт.

Там принимається замовлення на костюми, плащі сукні, светери, купелеві костюми, шалішапочки, із старих вовняних річей — переробляється нові, поправляється деякі вовняні річи. Робиться серветки, цвіти до суконь, пояси, ґудзики — принимається до ендлю і т. д.

Ціни низькі.

1-3 Користайте з нагоди!

ОПОВІСТКА.

Важне для провідниць дитячи садків. Старшина Кружка Рідної Школи в Сяноці подає зацікавленим до відома, що з днем 15. травня ц. р. улаштовує курс для провідниць дитячих садків. Курс буде тривати до 15. червня по 3—4 години денно, в школі ім. Т. Шевченка. Подання про приняття на курс посилати на адресу: Українська Повітова Орґанізація в Сяноці, вул. Горствессельштрассе. До подання залучити опис життя і відписи свідоцтва. Старатися про приняття на курс можуть в першій мірі вчительки, семинаристки, ґімназистки, матуристки семинарії й ґімназії. Можуть бути приняті і з нижчими кваліфікаціями, якщо відбули відповідну практику, або вели вже денебудь дитячі садки. Викладатиметься: дитяча психольоґія, педаґоґія, дитяча гиґієна, спів, методика праці, дитячі рухові гри і забави, адміністрація садка і методика виховання освіти для батьків. (Речинець подання прохань до 20. травня). Старшина Кружка Р. Ш. у Сяноці.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
ПЕРЕДПЛАТА »Кр. В.«: Цінник передплати поданий на першій сторінці. Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Ґенерал-Ґубернаторства належить посилати переказами або чеками нашого видавництва. PSch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на адресу: „Ukrainische Nationale Vereinigung" Berlin W. 50. Ansbacherstr. 15. З Протекторату на адресу: „Probojem".Praha XIV-65 post. schr. 3.— Курс 1 нім. марки 2 золоті. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II, Fernsprecher 230-39 Druck: „Nowa DrukarniaDziennikowa", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkogasse 7, Fernsprecher. 102-79